

ABONAMENTUL.

Pe un an . 28 Cor.

Pe un jum. . 14 "

Pe o lună . 2-40 "

Nrul de Duminică

pe un an . 5 Cor.

Pentru România și

America . 10 Cor.

Nrul de zi pentru Ro-

mânia și străinătate pe

an 40 franci.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA
Deak Feresovicza 30.
INSERTIUNILE
se primesc la administra-
ție.
Mulțumite publice și Locu-
șchia costă fiecare și 20 lit.
Manuscrisurile nu se în-
polază.
Telefon pentru oraș și
comitat 302.

Sămînța urei.

— Articol din afară. —

Dăunăzi, dupăcum citesc, din nou a fost salvată scumpa noastră patrie de primejdia trădării. Jandarmii, acești stâlpi ai ordinii la noi în țară, au arestat în Ocna Sibiului pe avocatul Dr. Nicolae Cristea din localitate. L-au luat între baionete, l-au pus în fiare ca pe Iancu Jianu la vremea lui, i-au spus obișnuitele complimente profesionale, în cari a fost vorba probabil de tot neamul lui ba chiar și de Dumnezeu, și așa frumos ferecat l-au dus printre miile de oaspeți de băi până la comisarul de poliție.

— Păcatul domnului avocat e din cele mai grele. E drept că n'a făcut nici o sparger, nici n'a furat banii din lada satului, nici barem polițe n'a falsificat. Nu! Păcate de astea, trecă-meaiță, se mai pot suporta la noi, sau cel mult li-se deschide drumul Americii, dar crima acestui avocat era prea din cale afară. Și ce-a făcut Cristea? Ce să facă, mă rog? A îndrăznit, — închipuiți-vă, — să ia partea unor băeți, cari doreau să se scalde într'un lac și erau sicăiți de un jandarm și a avut imprudența să-i spuie două vorbe cuviincioase jandarmului, în cari îl sfătuia — probabil — să-și vadă de treabă și să nu se amestece unde nu-i fierbe oala. De-aci toată primejdia. Patria a fost tradată, Ocna în pericol de răscoală, Ardealul ocupat până la Tisa și așa mai departe. De aceia Cristea a trebuit să fie pus în fiare, ca unul din primejdioșii agitatori ai irendentei valahe, a tre-

buit tirit între baionete și făcut de minunea lumii.

Dar, ce să zicem, o satisfacție totuși avem: Domnul comisar de poliție n'a poruncit să-i reteze capul, ci după ce a dresat procesul verbal a binevoit să-i ia fiarele și astfel — cum sântem informați — Cristea trăiește încă, ba chiar a fost pus în libertate. Aici se isprăvește povestea, fiindcă țara a fost salvată și dorobanții în acest chip n'au trecut vama dela Turnu-roșu, dar va avea încă drept urmare vre-o câteva sute de coroane din punga lui Cristea în visteria statului, ca pedeapsă pentru crimă și probabil vre-un ban de aramă, vre-o cruciuliță, sau alt soi de decorație, din partea superiorilor pe pieptul plin de sentimente patriotice a viteazului jandarm și-apoi totul e în ordine...

Iată un mic fragment din o mare poveste, o petricică dintr'un enorm mozaic. Toată lumea noastră știe că aici n'a lucrat pornirea individuală a unor canalii, ci s'a mișcat numai un șurub dintr'o mare mașinerie, ale cărei părți se învârtesc la fel. Jandarmii din Ocna Sibiului n'au fost nici nebuni, probabil nici beți n'au fost, ci au fost pur și simplu slujbași la culmea datoriei lor. Nu sminteala lor particulară i-a împins la acest act de barbarie, ci educația lor de slujbași, îndrumarea lor profesională i-a sfătuit să se poarte așa. E și obrăznicia asta unul din multele certificate ale urei nesăbuite, cu care ne-au deprins organele statului pe noi Români, cari stăm în afară de marginile legii, e o încorporare brutală a

acelui sistem de gândire, de care s'a pătruns întreg aparatul de guvernământ al acestei țări. Ce au făcut doar acești jandarmi e la noi lucru de toate zilele și se manifestează în diferite forme dela masa ministrului până la cel din urmă notăreșel din munții Abrudului. Aici se țantește desființarea noastră și fiecare ne lovește potrivit puterii de care dispune și mijloacelor pe cari gradul de cultură i-le pune la îndemână. Jandarmul dă palme și ghionturi, solgăbirăul împarte pedepse de sute de coroane, procurorul ne înfundă în temniță și Apponyi dă ordin pentru maghiarizarea școlilor. Fiecare după mîntea și puterea lui. Aici e vorba de svârcolirea nebună pentru suprimarea unui popor, față de care toate sânt permise...

Orișice s'ar zice însă, cei cari fac aproape insuportabilă viața bieților noștri săteni, cei cari seamănă prin purtarea lor cea mai aprinsă ură, sânt mici satrapi dela solgăbirău la vale. Acești oameni, pe un grad foarte inferior de cultură, au ajuns să fie groaza țaranilor noștri și cu brutalitatea lor izbutesc să crească cei mai îndărătnici dușmani. Nici o sfințenie, nici o crutare, nici o atitudine oamenească n'au acești imbibăți de ură. Cel din urmă sciitor dela judecătoria bate din picior și răcnește, dacă i-se pune o întrebare în românește, individul care dă bilete la tren e mut, dacă nu-i vorbești în »limba statului« și jandarmul stă să te împungă cu mustața răsucită, cum miroasă că nu ești din neamul lui Árpád. Printre acești slujbași, cu cari zilnic are de a face, se stre-

In jurul societății teatrale.

— Un epilog. —

De H. Chendi.

Am înalntea mea două manifestații a doi diferiți bărbați, cu maniere, educație și mentalități deosebite. Ei se pronunță în o chestiune culturală de mare interes pentru noi și cuvântul lor are toată gravitatea oficialității. E vorba de discursul dlui Mihai, rostit la Reghin și de articolele visternicului Societății noastre de teatru, ale dlui Vecerdeș, tipărite în »Gazeta« din Brașov.

Cauze adevărat culturale, cu un caracter bine determinat, se ridică și se discută prea arareori la noi. Cele mai multe îndrumări de acest ordin au mai mult niște contururi vagi și discuțiile se mărginesc la vecinice generalități și la exprimarea însă de dorințe pururea neimplinite. Când se ivesc momente pozitive, ca de data asta, când se formulează gânduri concrete și când împrejurarea ne aduce la suprafață oameni noi și un nou material de cernut, e bine să ne oprim mai mult asupra lor, alegând ce ne trebuie și eliminând ce este de prisos.

Cetind mai întâi discursul dlui Mihai, în forma aceea curată literară, cum nu se prea obișnuiește a noi și cu fondul acela puternic de idei, ce se nștră limpede până la sfârșit, dobândim impresia, că pe orizontul vieții noastre publice a răsărit în o-n întreg. Avem așa de puține individualități lăseamă și cu orientări mai largi în cele culturale, încât înțierea atât de activă a dlui Mihai

în rândurile luptătorilor constituie un eveniment și pentru mulți o surprindere plăcută. Că i este o bucurie să vezi în stârșit circulând un capital moral și intelectual atât de mare, smuls de curentul, care-l cerea, din liniștea lui patrialhaiă dela Vinerea.

Piace acest discurs prin preciziunea gândirii și prin puterea de convingere ce o are. Încălzește acest discurs prin căderea sentimentelor naționale, exprimate cu toată finețea omului superior. Interesant este și prin caracterul informativ, privitor la planurile de viitor ale Societății și la temeiul pe care dorește s'o așeze și sânt convinși, că a reușit a uni astfel la un loc dorințele tuturor cu realitatea materială. Dar importanța adevărată a discursului trebuie căutată în concepția ce o are despre cultură și rolul ei la noi. Căci prin felul cum definește cele patru mari calități, pe cari se pot răzima nădejdele unui popor și acțiunile conducătorilor, și prin chipul cum schițează idealul viitor, dl Mihai se afirmă ca un bărbat cu o rafinată cultură teoretică și la nivelul trebuințelor noastre sufletești mai înalntate.

O inimă românească de categoria vechel generații, dar încolo un spirit modern și vîoi în întocmirea gospodăriei culturale, cum este dl Mihai, e desigur o apariție fericită pentru situația de astăzi și trebuie semnalată și adânc prețuită, căci ea înseamnă ivirea unui razim puternic și a unui far luminos în mijlocul atâtor orbecări fără rost.

Ce păcat însă, că alături de această figură impunătoare, limpede la minte și delicată în forme și în procedări, se ivesc atîția l'ochimeni se-

cundari și întunecoși, cari nu aduc cu sine nici o noțiune de cultură și nici o vocațiune sufletească, numai pretenția sau râvna de a fi socotiți printre civilizatorii oficiali ai neamului românesc.

Așa de pildă este foarte frumos din partea dlui Vecerdeș, că face administrația acestui fond cultural și că, prin o contabilitate exemplară se achită de această onorifică atribuție, dar în definitiv prea mi-se pare bizar, ca d-sa să abordeze caracterul cultural al chestiunii. Când este vorba de cultură, de teatru, prin urmare de artă, ce importantă poate avea opinia dlui Vecerdeș? În limba d-sale greoaie, cu stilul barbar și cu cugețarea de-o rară banalitate, ce rost educativ sau principiar pot să aibă câteva improvizate coloane în »Gazeta«, în care meșterul cifrelor dela sucursala »Aibinel« își ia alere de îndrumător?

Să avem iertare, dar ls mijloc este o mică și regretabilă confuziune. Una este să fi om de treabă și membru plătilor al unei societăți culturale și alta să ai calitatea și talentul de a îmbrățișa probleme culturale. Pe cum vād la noi se confundă adeseori aceste două atribuții și oameni fără pregătiri speciale se amestecă cu drag în chestiuni, cari sânt pentru dānșii castele din Spania. Iar din asemenea incursiuni, pe terenul neexperimentat de dānșii, rezultă de obicei a cea superficialitate și acel gol de simțire, cari se dau la iveală în tendințele lor.

Mă mir cum dl Vecerdeș nu și reclamă și dreptul de a regula, cu acelaș foarte dubioasă competență, literatura noastră și situația politică!

cură țaranul nostru o viață întreagă. La tot pasul îi ies în cale, îl atâță, îl batjocoresc și-i calcă în picioare cele mai primitive sentimente de demnitate.

Jandarmii cu deosebire sânt de multe ori o adevărată pacoste. Cine a văzut purtarea acestor paznici ai ordinii, cum snopesc în bătai pe țărani, cum lovesc cu patul puștii și cum spintecă cu baioneta pentru două cuvinte, își poate închipui care poate fi rezultatul moral în sufletul mulțimei chinuite. În toate găsește jandarmul trădare de patrie. Dacă vede o panglică tricoloră o smulge din cosița fetei cu păr cu tot; dacă aude un cântec lovește cu pușca în moalele capului. Lui nu-i pasă, că n'are dreptate, el își face cheful lui de om prost care își dă seama, că orice s'ar întâmpla, el are să iese de-asupra. Pe urma lor ei lasă jale și amarăciune. Țărancă îi blastă, țaranul scuipă după ei ca după dracul, feciorii scrâșnesc din dinți și și strâng cuțitul din cingătoare. În pornirea lor nebună, acești nenorociți nu-și dau seama, că lucrează tocmai împotriva țintei ce urmăresc și că interesul pentru care sânt plătiți îl calcă în picioare. Ei uită că din brutalitatea lor nu poate răsări decât ură și sete de răzbunare și că tocmai ei sânt aceia cari fac educația mulțimei noastre, trezindu-i simțul de-a distinge ce e românesc de ce-i străin. Mi-aduc aminte, cum o țărancă a ieșit odată plângând dela vizarea pașapoartelor, la vama Turnul-roșu! «Mi-a luat brâul, trăznii-ar Dumnezeu să-l trăznească, mi-a dezbrăcinat!» — «De ce leiiță?» — «Ice că-i rumânesc, apoi nu sântem noi rumâni, șoacăța dracului?» — Așa se face educația națională a sătenilor noștri, așa se susține în mod meșteșugit ura împrumutată. Nu-i nici o lipsă să-i agităm noi, pe acești oameni chinuți, să le ținem cuvântări despre Mihai-Viteazul, ori despre Vlad-Țepeș. Le știu ei toate poveștile astea, fiindcă s'au îngrijit de cu vreme domnul solgăbirău și domni jandarmi. Dimpotrivă noi avem totdeauna un rol de pacificatori și de multe ori vărsările de sânge sânt încunjurate nu-

mai prin pășirea noastră pașnică, până la umilire.

Toți acești slujbași, cu obrăznicia lor tipică nu se opresc numai în fața țaranului. Cum vede jandarmul că nu ești unguș, ori cât de domn ia-i părea, îndată își ia nasul la purtare. Își răsucesce mustața, tușește și te întreabă cine ești. Dacă nu-i răspunzi pe limba lui, fiindcă nu știi, sau nu vrei; te înhață de gât și te duce la stăpân. Cine a trecut printr-o campanie electorală, numai acela își poate face o idee până la ce grad se ridică în sufletul acestor indivizi termometrul obrăzniciei. Poți să fii cel mai pașnic temperament, cel mai potolit om, câte-o astfel de pășire de bestii îți alungă sângele în obraz și-ți întunecă ochii.

Și precum sânt jandarmii: așa sânt toate speciile de funcționari, mici și mari, fiindcă toți lucrează sub îndemnul aceluiaș sistem, aceleiași educații profesionale. De aceea e firesc că-i urește lumea și pe ei și pe stăpânii lor. În sufletul țaranilor ei sâdesc mânie și amarăciune, care ori-când e în stare să prindă foc și să îngrozească lumea cu deslănțuirile ei patimașe. Ce să mai zicem de noi intelectualii, venind vorba de roadele acestui rost de guvernare? Sântem sătui până în gât, abia așteptăm să ne rupem patru săptămâni la an, să le petrecem în vre-un colț al occidentului luminat și să răsufim mai ușor, iar la întoarcere în țară, când ni-se ivește cel dintâi chipiu de polițist unguș, știm că am trecut granița obrăzniciei și în stomac simțim cea dintâi perturbație din scârba unei vieți. De multe ori uitându-ne în suflet, ne înfiorăm, când vedem cât de grozav e fondul nostru de ură și cum zi de zi ne depărtăm de cărările dragostei evanghelice, pe cari o propagă morala noastră de oameni civilizați. Dar ne dăm seama, că nu noi sântem de vină, ci acei cari au pânea și cuțitul, acei cari țin în mâni frânele de guvernare și destinele acestui petec de pământ. Nouă viața ne desvoltă în mod meșteșugit ura, care s'a legat de noi ca pravul de haina călătorului.

Și cu cât facem un mai mare drum, cu atât mai multă funingine culegem, cu atât ne îmbogățim capitalul acestui sentiment, care ne ține tovarășie până la marginea gropii...

De-aceia, în astfel de vremuri, când în atmosferă e atât de puțină pace, când jandarmii ne ferecă cărturarii și-i poartă în obezi ca pe vremea lui Caraffa, când smulg cosițele nevestelor și ne impușcă țărani, în astfel de zile, când ura cea mai înverșunată își fălăie aripele negre de-asupra milioane'or lovite, ce sânt toți acei cavaleri ai păcii, dacă nu niște vivandiere frivole cari își vând marfa și infundă bani în ciorap, în vreme ce oastea veghează cu sufletul stăpânit de fiorul războiului?...

Studiarea chestiunii române. Din Viena ni se scrie: D. W. Stead, corespondentul vienez al marelui ziar englez »Times« din Londra, căruia i-se datorește în parte însemnata campanie a presei engleze în favoarea chestiunii noastre naționale, va întreprinde în curând o călătorie de studiu prin Transilvania și prin România.

Asimilarea lui E. Babeș. Dela clericalul »Alkotmány« împăciuitorul foarte moderat Babeș a trecut la »Világ« ul francmazonilor (probabil pentru a manifesta contra uniților cari, se știe, au tradus pe »Dracul în școală«, pentru a combate pe dl Babeș și politica lui dela »Telegraf«). Prolixul nostru avocat face o declarație foarte interesantă: că s'a asimilat prin sentiment, nu prin limbă. Cătoril organului mitropolitan din Sibiu și cel ce au avut nenorocul să schimbe cinci cuvinte cu dl Babeș vor găsi de sigur, că dsa a fost »asimilat prin limbă« de când e pe lume, iar »prin sentiment« de când a început a scrie.

De altfel în articol »politică culturală unguerească« dl Babeș vorbește de »compatrioții noștri nemaghiari«, de »elementele cele mai moderate ale celor de altă limbă« și de felul cum s'ar putea ajunge la învățarea limbii unguerești fără a se speria de ea »compatrioții noștri de altă limbă«. Intreg articolul e scris astfel, încât un bun Român nu poate găsi nici o deosebire între forma și fondul lui, și forma și fondul unui articol pe care l-ar scrie un Ungur nu chiar dintre »cel mai moderat«. Sântem într-o atmosferă insuportabilă, înăbușitoare pentru plămânil oamenilor întregi.

Articolul din »Gazeta« al diul Vecerdea este de altfel plin de pozne. Autorul se arată tare năcăjit pe revista »Țara Noastră«, care a iadrăznit la 1908 să aibă și ea câteva păreri proprii asupra problemei teatrale la noi. Și dl Vecerdea, voind să »refecteze« și anume »din îndemnul său propriu și din a sa răspundere personală«, are cuvinte foarte bătărâne la adresa îndrăzneților dela »Țara Noastră« și găsește că aceia nu erau decât »niște contrari anonimi și ignoranți«, cari nici nu sânt măcar membri ai societății. Și acest nou apostol dela poalele Tâmpel, delicioșul domn Vecerdea mai constată, cu dela sine permisiune, că cei dela »Țara Noastră« nu erau decât niște »corespondenți anonimi, scriitorii de articole neisclăite, cari nu trebuie să fie luați în serios...»

Iar anonimii aceia, cari au scris și condus »Țara Noastră«, acei simpli scriitori de »articole neisclăite«, cari au cutezat să aibă și ei opiniile lor în chestiune de artă, am fost noi, — Goga și cu mine. Nu l'asa că e minunat? Ade-ă de ce noi cu Goga »ignoranti și anonimi« și de ce numai dl Vecerdea atât de celebru? De ce, fără a ne plăti taxele de membru, nu am avea și noi o competență cât de minimală în chestiuni, cari ne preocupă din întâia tinerețe și pentru ce în-

casatorul societății, din cauza exclusivă a acestei celități, ar avea o cădere mai mare decât noi? Cari sânt faptele, de cari se leagă celebritatea acestui descendent din modestul sat Topârcea? Nu este dimpotrivă mai logic, că omul simplu și negustorul reduce orice problemă la punctul de vedere negustoresc și rămâne străin și îngust în materie de artă și de sentiment? Și încă ceva: nu vi-se pare stupid, ca noi cu Goga și alți tineri prieteni de ai noștri, să fim socotiți »contrari« ai mișcării teatrale, din simplul motiv că ne avem rezervele noastre, când trebuie?

Înțelepciunea aceasta birocratică a dl-ului Vecerdea, mă iertați, dar nu face două parale.

Înzist asupra cazului, fiind foarte instructiv pentru stările dela noi. Acum când mișcările noastre culturale lau un avânt simpatic și când, alături de atâtea elemente tinere vin oameni așa-zași și idealști de felul unui Dr. Mihai, amestecul elementelor îmbulzitoare și fără chemare trebuie arătat cu degetul. Discuția în jurul problemelor de progres trebuie lăsată liberă și cel dintâi promotorii ai lor sără, în ordine firească, scriitorii și oamenii cu cultură mai generală, nu încasatorii dela sucursale.

Holera dela 48 în România.

Accastă holera a rămas memorabilă căci până și acum poporul zice, când e vorba de vre-o femeie rea și urâtă, că e holera dela pașopt. Atâta mai lipsea țării noastre în acel an teribil pe lângă marele foc din București, pe lângă revoluție, pe lângă invazia armatelor rusești și turcești. E frumos că comitetul Carantinilor, sau cum s'ar zice azi, direcțiunea serviciului sanitar, anunța zilnic următorul buletin invariabil, devenit clișeu:

»Starea sănătății locuitorilor din amândouă prințaturile, precum și din dreapta parte a Dunării, dincoace de Balcanuri, după științele primite la Inspeccie până astăzi este bună.

Aceasta se face cunoscută tuturor de obște spre știință.

Pentru general inspector. D. Topliceanu.

No. 77. Anul 1848 luna...

De prin luna Mai însă, asemenea buletine nu se mai publică. De ce? Începuse să bântuie holera. Sfatul orășănesc al capitalei ca un fel de măsură sanitară, publică o ordonanță prin

Fabrică de parchete,

Cluj—Kolozsvar.

Fabrichează orice parchete din stejar și carpen pe fond de asfalt.

Lucrări de cherestrea în orice mărime, în lemn de stejar, carpen și brad.

Primește prelucrarea completă a desumelelor.

Dar — mare! Dumnezeu și meșter li dracul — sântem abia la I. Cine știe n'are dl Babeș de gând să se spele la II sau la IX? Căci unde se va opri nu știe nime, nici chiar el singur.

Poliglotia și recensământul. Sântem lămurii de mult asupra criteriului de frunte al recensământului populației în Ungaria. Acest criteriu e minciuna și falsificarea adevăratelor date statistice, pentru a scoate cât mai mulți unguri și pentru a dovedi cu orice preț, că puterea de asimilare a sufletului unguresc crește an de an în mod irezistibil. Știm cum s'a făcut recensământul în trecut, știm că toți slujbașii statului, toți ovreii, toate conștiințele lașe, toți renegații și transfugii, au fost cuprinși în cifra statistică a poporului unguresc, ba au fost cuprinși în ea și o mulțime de sate neungurești, în mod arbitrar, căci în multe părți funcționarii însărcinați cu recensământul, profitând de ignoranța poporului, precum și de indolența conducătorilor lui, nu și-au mai lrat osteneala de a cita pe săteni la primărie și de a spori de-ageaba vorba cu el.

Își vor cunoaște el bine datorla recensorii și de data asta, și n'are de ce se îngrijora »Budapesti Hírlap«, care mai ieri se arăta nemulțumit cu instrucțiunile prevăzute pentru recensori. Dacă a mai avut vre-o nedumerire de acum se poate liniști deplin, căci secretarul ministerial dela Interne Vargha, în scrisoarea ce l'a adresat-o, li dă toate asigurările cu puțință. Întrebările ce sânt a se pune părților cu privire la limba lor maternă — ne asigură dl consilier — sânt formulate așa, ca cei fricoși și cei ce stăpână dela stăpânire să nu și poată face mărturisirea limbii. Conform listelor de recensământ, adică, părțile sânt chestionate asupra limbii pe care o vorbesc »mai cu drag« și »mai corect«.

Binecunoscut că blefii împiegați dela căile ferate dimpreună cu toți funcționarii de stat și administralivi (vor fi foarte puține excepțiuni) nu vor culeza să și mărturisească adevărata lor limbă »maternă«. Conștiința lor națională e absolut irelevantă, căci — ne spune tot dl consilier — »conștiința aceasta la foarte mulți oameni nici nu se găsește, iar la alții se schimbă de azi pe mâine, întocmai ca un nour puitat de vânt«.

care obligă pe proprietarii de locuri virane în care se aruncă și se fac tot felul de murdării, să împrejmuiască aceste locuri. »Fiindcă, zice ordonanța, această împrejurare merită cea mai de aproape luare aminte a stăpânirei, pentru sfârșitul vătămării sănătății obștești, ce aduce la sarea slobodă a unor asemenea locuri, pe care se aruncă felurite necurățenii. Sfatul orașenesc face cunoscut și printr'această tuturor deobște, că pentru cea de pe urmă oară să mai dă un soroc de patruzeci zile (sic), socotit dela 18 ale curgătorului, în care vreme fiecare proprietar al vreunui loc slobod să-l împrejmuiască negreșit, fiindcă dacă după trecerea acestui termen nu se va vedea din parte le prezisa urmare, va pune sfatului să le închiză în socoteala și răspunderea proprietarilor, chiar și prin vânzarea locului de va fi trebuință«.

Prezident, S. Kretzulescu.

Nr. 1555. Anul 1848.

Maiu 19.

Vodă Bibescu nu voia să părăsească Bucureștii, dar oricum se femea de sănătatea doamnei. El dă un decret domnesc:

Noi Gheorghie Dimitrie Bibescu, domn stăpânitor a toată Țara Românească.

Fie deci pe pace șovinștii dela »B. H«, guvernul Khuen nu se va lăsa mai pe jos decât guvernul coaliționist.

»Fremdenblatt« despre întrevăderea cancelarului Aehrenthal cu marchizul San-Giullano. Vorbind despre întrevăderea cancelarului Aehrenthal cu marchizul de San-Giullano, oficiosul »Fremdenblatt« scrie că în cursul acestui schimb de vederi, s'a vorbit și de situația din Balcani, dat fiindcă dezvoltarea Turciei are o mare importanță asupra politicii internaționale, pentru că un Imperiu otoman întărit și puternic e o garanție de liniște pentru Europa și noul regim a dat până acum mai multe probe de capacitatea sa de a regenera Imperiul otoman.

Cei doi băbași de stat speră că guvernul turc va continua opera sa de consolidare a regimului. Guvernul din Viena și Roma nu doresc decât să salvgardeze status quo ul în Balcani. Aceste două guverne urmăresc cu un egal interes dezvoltarea culturală pașnică a statelor creștine din peninsula balcanică, deoarece propășirea țărilor creștine din Balcani servește interesele păcii.

A XX-a adunare generală

a Reuniunii învățătorilor dela școlile confesionale gr. or. române din protopopiatele aradane I—VII.

Duminecă, în ziua sfintei Mariei mari și Luni în ziua următoare, învățătorii noștri și-au ținut — cu modestia ce i caracterizează — adunarea generală de o rară importanță în aceste timpuri, în fruntea comună Nădlac, dela granițele dinspre apus a ținuturilor locuite de români.

Așteptam, să cetesc raport, din partea unui mai chemat despre aceste festivități culturale, menite să trezească și însuflețească toată suflarea românească pentru cauza culturală, a neamului nostru mult încercat; dar așa se vede, că dascălii sânt de credință: mai mult cu fapta decât cu lauda și în modestia lor purced mai departe fără privire la aceia că sânt observați ori nu.

Către Sfatul administrativ.

Starea Mariei Sule Doamnei cerând a merge spre schimbarea aerului, la orașul Câmpulung, Noi am socotit a o însoți până la acest oraș, și la 6 ale acestei luni vom fi înapoi în Capitală.

(Urmează Iscăltura M. S.)

K. Herăscu.

No. 378. Anul 1848 Iunie 1.

Vodă Bibescu mai dă și o poruncă către

Departamentul Dreptății:

»Epidemia Holerică ce de puține zile a început a bântui această Capitală, luând întindere și experiența dovedind că risipirea mulțimei este cel mai de căpetenie mijloc spre întâmpinarea și apărarea acestei boale, Noi poruncim ca să se deschiză vacanță pentru Tribunalurile și curțile judecătorești de aici din Capitală, cu începerea lunii lui Iunie, afară de Tribunalul Comerțal ale cărui atribuții nu pot înceta din lucrare.

Dumnealui șeful departamentului va aduce la îndeplinire această a noastră poruncă, obștinind o și prin gazetă spre știința celor ce au pricină de judecăt. (Urmează Iscăltura).

Marele Logofăt M. Balcanu.

Ca să nu rămână uitate stătea momente de o dulce speranță, — încât n'ar fi sosit raport din altă parte mai chemată, scris de o peană mai destoinică — mă simt îndemnat a face eu, o mică dare de seamă, despre cele văzute și auzite.

Primirea învățătorilor.

Peste 50—60 de trăsuri așteptau Sâmbătă, în presera adunării generale, la orele 5, sosirea trenului dinspre Arad, cu oaspeții mult doriți, invitați cu un an înainte, de bravii nădlăcani, cari se văd a fi neîntrecuți în însuflețirea lor pentru progres și înaintare. 136 de învățători și învățătoare s'au dat jos din cele 5 vagoane ale motorului, între însuflețitele urale ale ospitalierilor nădlăcani, în frunte cu abilitățile Dr. Remus Chicin, președintele comitetului încredințat cu aranjarea festivităților culturale, în cinstea apostolilor culturii. Din întâmplinarea dlui Ioan Vancu, învățător în Arad și răspunsul energic al președintelui reuniunii, al dlui Iosif Moldovan, am înțeles, admirabila organizație a învățătorilor noștri, ca i lupă pentru scăparea poporului român din lanțurile de tobăgie ale neștiinței.

»Cu dragoste întâmpinăm oastea culturală și pe bravul ei general...« zise dl Vancu, salutând cu dragoste în numele învățătorilor din despărțământ, pe frații lor sosiți din celelalte despărțăminte ale reuniunii.

»Cu deosebită încredere intrăm în ospitaliera primire a bravilor nădlăcani, a căror comună ni s'a deslinat ca loc pentru desfășurarea manevrelor noastre culturale din acest timp, văzând lesnă spre întâmpinarea oastei, așa de însuflețită pentru cauza sfântă ce o servim, avangarda ce o formați d-voastră primul despărțământ al Reuniunii...« răspunde președintele reuniunii, Iosif Moldovan, îmbărbătându și colegii cu cuvintele: »Nu uitați fraților, că precum o împușcătură greșită zădărnicește reușia unei manevre militare, și neînstește întreaga oaste, așa un singur fapt neprecuțat, un singur cuvânt nerumegat din partea noastră, poate să zădărnicească rezultatul lucrărilor reuniunii și să neînstească toată oastea dascălească...« și ce să vezi, au trecut cele două zile fără un singur incident neplăcut, în cursul interesantelor desbateri, demne de o adevărată oaste culturală.

Lungul parcurs dela gară până în comună, cu tásurile încărcate de lume și trase de zburdalnicii cai ai vrednicilor nădlăcani, prezintau un aspect foarte încântător. Intre sursetele clopotelor și bubuitul treascurilor, sosiți la Casa națională,

În cursul lunii Iunie 1848 izbucnește revoluția la Izlaz și în București. Entuziasmul poporului pentru libertățile dobândite face ca să nu se mai țină seamă de teribilul flagel numit holeră. Orija tuturor este pentru cocarde tricolore, steaguri, marșuri în corpore la Filaret care e decretat de guvernul revoluției Câmpul Libertății. Mai e grije de soarta guvernului, de invazia rusească ori turcească mai rele decât orice holeră sau ciumă; de propagandă revoluționară prin toată țara etc., etc. Holera rămâne în planul al doilea, al patrulea chiar, ea e cu totul ignorată ca și cum n'ar fi existat de loc, căci guvernul provizoriu revocă porunca dată de către M. S. Vodă Bibescu cu privire la închiderea curțiilor și tribunalelor prin următorul decret:

Dreptate frăție.

În numele poporului român.

Guvernul provizoriu.

Fiindcă din pricina boalei holerei vacanțele divanurilor s'au prelungit mai mult decât interesele obștei o pot suferi.

Fiindcă această boală, putem zice că a mai încetat, și sunt multe și neapărate trebuinți ce cer ca negreșit divanurile și judecătorile să latre în lucrare.

Pentru cumpărare
de
pălării pentru copii și domni

cel mai bun magazin e a lui

SUC. EMMER FERENCZ
Weismayr Ferencz
Timișoara, centru, strada Hunyadi.

bătrâni poporul, în frunte cu parohul locului și președintele comitetului parohial, întru însuflețite aclamări de: »să trăiască!«, au primit pe cei veniți în numele culturai, să sfințească cu duhul lor mărețul edificiu școlar înălțat de zeloșii nădlăcani, drept sfânt științei întru prosperarea culturii românești.

După frumoasa întâmplare a dlui paroh Nicolau *Chicin*, și demnul răspuns al preșidentului reuniunii, însuflețitul preșident al comitetului parohial domnul Aurel *Petrovici*, poartă oaspeții sosiți la masa ospitală dată în onoarea lor de comuna bisericească, iar învățătorii Georgiu *Petroviciu* și Uroș *Totoreanu*, din încredințarea bine organizatului comitet aranjator, cu o istețime de admirat împart pe cei sosiți la cvarțirile ospitalilor nădlăcani, cari își așteptau cu dor, pe cei destinați, să i găzduiască.

Seara la 8^{1/2}, în sala mare a Casei naționale, fruntașii comunei așteptau oaspeții la serată de cunoștință, cu masa întinsă, unde între însuflețite conversațiuni au petrecut cu toți până spre miezul nopții.

Duminecă des de dimineață a sosit o alta ceată de învățători și oaspeți. Stradale împopulate, haitele de sărbătoare, armoniosul cântec de clopote și detunăturile treascurilor deșteptau interesul celor ce cu sfâta dor așteptau ziua de azi, Adormirea Născătoare!, aducătoare de plăcute speranțe într'un mai bun viitor.

Serviciul divin.

Spațioasa biserică, nu putea cuprinde în sine deodată, mulțimea celor adunați la festiva liturgie servită de simpaticul protopop *Procopiu Givulescu* din Radna, asistat de preotul locului Nicolau *Chicin* și capelanul din Șiclău Nicolau *Codrean*, cu concursul unui frumos cor improvizat din cei mai vestiți cântăreți dintre învățători.

Nu știa ce se admiră, importanța frumos pictatei și bogat decoratelor bisericii, ori impunătoarea misă, împreună cu sfinte rugăciuni, pentru adunarea învățătorilor. La sfârșit s'a ținut parastas pentru răposații reuniunii, la care a luat parte și bătrânul prieten al dascălilor, încărungitul Vicețiu *Marcovici*, iar secretarul reuniunii dl *Dimitrie Popoviciu* din Cuvin, a ținut o cuvântare funebrală de toată frumusețea, în amintirea răposaților membrii, între cari arătând meritele fostului președinte *Teodor Ceonța* și a marelui mecenat *Ștefan Antonescu*, a stors lacrimi din ochii ascultătorilor. Recunoștința dascălilor a emoționat adânc și inimile noastre, cari din depărtare priveam ținuta lor deamnă de admirat, prin care

indirect cultivează și sentimentele noastre de recunoștință.

Adunarea.

Erau trecute 12 ore, când în sala cea mare a casei naționale, îndesată de public, se înfățișează însoțit de membrii comitetului, simpatica figură a președintelui reuniunii, care între însuflețite aclamări de dragoste ale membrilor și publicului adunat, ocupând loc în fruntea mesei la dreapta cu dl protopop *P. Givulescu*, ca reprezentant al superiorității diecezană, își începe prin aclamări des întreruptul cuvânt de deschidere bogat în argumente, spre a convinge pe ascultători despre însemnătatea și chemarea reuniunii și pe membri despre datorințele ce li-se impun spre a însufleți poporul pentru școala confesională. Argumentele aduse de președinte întru a documenta progresele învățământului de când învățătoria se perfecționează în conferințele și adunările generale ale reuniunii, au fost atât de convingătoare, încât unul dintre țărani fruntași din apropierea mea a exclamat: »Dacă n'ar exista reuniunea învățătorilor, ar trebui noi să o înființăm și susținem!«. Atențiunea publicului a fost foarte încordată, mai vădită atunci când vrednicul președinte a arătat, că de și avem școale de pe timpul glorioasei regine Maria Terezia și preparandie de 100 de ani, totuși noi românii dăm contingentul cel mai mare de analfabeți, alcoolști și deținuți, pentru că în lipsa de învățămînt, învățătorii tineri nu-și puteau valida cunoștințele neavând experiențe, iar cei bătrâni nu și puteau valida experiențele în lipsa de cunoștințe. De când se perfecționează ei în reuniuni, dispăre deosebirea între tinar și bătrân, învățămîntul se nivelează, iar rezultatul se generalizează.

Interesantul discurs de deschidere, s'a decis a se trece în întregime la protocol.

Tot președintele salută în numele reuniunii pe reprezentantul Ven. Consistor, dl *Procopiu Givulescu*, protectorul dascălilor, pe reprezentanții comunei bisericești și politice, pe esmășii reuniunilor surori și pe oaspeții prezenți.

Dl *Procopiu Givulescu*, arătând rolul important ce l'au avut învățătorii în progresul făcut de marele Imperiu german și dorind ca și activitatea dascălilor români să contribuie în așa măsură la dezvoltarea noastră, salută adunarea generală în numele consistorului diecezan. În numele reuniunilor surori, salută reuniunea în avântate cuvântări domnii *M. Crăciun* și *At. Lipovan*. Aceste salutări și adresele sosite dela I. Sa domnului episcop al Caransebeșului *Dr. Miron Cristea*, dela protosințelul *R. Ciorogariu*, și protopopul Peșteșului *Alexandru Muntean* a lui *Vasilie* au fost aclamate cu multă însuflețire.

Sau ales apoi comisiunile diverse pentru cenzurarea rapoartelor și înscrierea de membrii și cu aceasta s'a terminat aceasta frumoasă ședință, depărțându-ne cu plăcute impresii spre otelul »Hungaria«, la banchetul tot așa de impozant, la care au luat parte peste 200 de persoane.

Banchetul.

În fruntea mesei de a dreapta și stânga președintelui, au luat parte reprezentanții diferitelor corporațiuni bisericești, școlare și civile, iar la cele trei arși, învățătorimea învrăstată cu oaspeți și fruntașii plugărilor din Nădlac. În decursul banchetului s'au roșit toate pentru Majestatea Sa regele, P. S. S. dl Episcop, pentru președintele reuniunii, pentru reprezentanții diferitelor corporațiuni, pentru învățători, oaspeți, dame etc. Între tostanți a luat parte reprezentantul Ven. Consistor, prețorul cercual, notarul comunal, toastând pentru președintele reuniunii și pentru învățători și oaspeți, iar inteligentul țaran *Uroș Pătean*, într'un avântat discurs, a sărbătorit pe vrednicul învățător și secretar al reuniunii, care a suferit ca un adevărat martir pentru ținuta și credința sa.

Redeschiderea adunării.

După amiază la 4 ore s'a redeschis ședința, în prezența inspectorului regesc din Măcău dl *Polyanszky László*, care între urările prezenților a fost călduros salutat de președintele reuniunii. S'a celit apoi telegramele sosite dela I. P. Sa dl episcop *Ioan I. Papp* aflător la ședințele reprezentanței Emanuilor Gozșdu în Sibiu, și dela reuniunea învățătorilor Români din Bihor, care tocmai în același zi își ținea adunarea generală în Vașcău.

Instructiva dizertațiune a dlui casier și asesor consistorial *Georgiu Purcariu* »Unele piedeci în calea bunei economisări a poporului«, a fost ascultată cu viu interes și primită cu însuflețire spre a se publica și în organul Reuniunii.

Tot în aceasta ședință, au fost proclamați cu multă însuflețire de membrii fondatori ai reuniunii: *Aurel Petroviciu*, directorul băncii »Nădlăcana«, *Nicolau Chicin*, paroh în loc, *Dr. Remus Chicin*, avocat, *Dr. Iuliu Chicin*, medic, *Virgil Mihulin*, preot în Sântana, *Terentiu Opresan*, ales protopop în Buteni, *Aurel Sulaf*, secretarul Nădlăcanei, *Uroș Pătean* și *Lazar Ștefan*, țărani fruntași din Nădlac.

A urmat apoi o frumoasă dizertațiune: »Cultura sufletească ca bază a fericirii omenești«, de *Teodor Mariș* învățător în Erdelș; apoi prelegerea practică: »George Lazăr« predată de învățătorul *Iosif Stanca* din Roșla.

Asupra mea ambele lucrări au făcut impresiu-

Decretăm :

Art. 1. — Dela 1 August să înceapă toate lucrările atât divanurile cât și toate tribunalele.

Art. 2. — Toți funcționarii ce sunt duși cu voie, să se întorcă la posturile dumnealor până la 25 Iulie.

Art. 3. — Celce nu vor veni până la arătutul termen se vor socoti ca demisionari.

Domnul ministru dreptății este rugat! (N. R.) a pune în lucrare acest decret, având îngrijire a a recomanda alții în locul celorce nu se vor afla la postul lor la termenul prescriș. Membrii guvernului *Neofit*, mitropolitul Ungaro-Vlahiei, *I. Eilade*, *Ștefan Golescu*, *Hristea Tell*, *Nicolae Minco*.

Secretar *I. C. Brătianu*.

În Moldova holera impresiona mai mult opinia publică și ch'ar pe medicii căci, comitetul sănătății în o hotărâre cu Nr. 951 din 17 Iunie 1848, zice:

»Corposul doctoresc aflători în slujbă în Capitalie prin jaloabă către Sfatul Ocârmurilor, au cerut ca pe vreme cât va ține epidemia holerii, să li-se îndoiască lefii, totodată să se sigurisească văduvilor doctori cari vor muri la postul lor, în vremea holerii, o penzie pe viață a întregii lefi, care cerere comitetul prin Anafora sa sub Nr. 843, supuind-o Prea Înălțatului Domn, cu rugămintă de a se încuviința în privire că

doctorii cu deosebire sânt chemați a jertfi a lor osteneală în folosul pălimitoarelor omeniri, înălțimea Sa au binevoit a hotărî să incuviințeze înfălgându-se că văduvile la întâmplare de care fe-rească Dumnezeu, vor avea drept penzie leafa acra cuvenită după așezământ. Aceasta comitetul după datorie o publică spre obșteasca știință ca o legiu're dreaptă spre sprijinul cel de cuviință celor pe cari li privește.

La 20 Iunie 1848 Comitetul Sănătății din Iași scrie :

Nr. 699.

»Fiindcă după trista propășire a epidemiei Holerii, doctorii numai ajung spre a da tuturor loviților de această boală ajutorul și povăturile trebuincioase. Comitetul după datorie, îndeamnă pe toți de obște ca îndată ce s'ar lovi vre-unul de amețală la cap, cărceitură la stomac, aplecare spre vărsat sau către treapăd, să se puie în așternut, să nu mănânce nimica, să puie un aluat de muștar la stomac, cărămizi calde la pantece și la picioare, să se frece în putere pe mâni și pe picioare cu spirt de vin amestecat cu chiper sau cu chipăruși, și să beie ceai ușor de romoniță sau de mintă (izma N. R.) amestecat cu o fierțură bună de rădăcină de salep sau de grăunță de orz, spre îndestularea setei, făcând toate chipurile ca să asude cât mai mult și păstrându-se într'o odaie curată unde să afume adesea cu oțet, fără a se grămădi mulți oameni într'ansa. Acestea pân' la sosirea vre unui doctor, carele, atunci, după știință, și cuget, va rândui ceea ce ar mai fi de trebuință.

Prin Iulie 1848 Comitetul Sănătății anunță că boala Holerii e în scădere din zi în zi, încât se nădăjduiește în curând precurmarea ei. Tot comitetul găsește cu cale să publice »liste despre locurile unde bântue boala holerii în principatul Moldovii în 1848 și de numărul celor decedați de această boală. În poliția Galașilor, dela 18 și până la 25 Iunie s'au bolnăvit 247 inși și au murit 18; la Bacău s'au bolnăvit 236 și au murit 74, s'au îndreptat 147; la Bărlad s'au bolnăvit 89, au murit 317, s'au îndreptat 52, la Focșani s'au bolnăvit 338, au murit 11; la Piatra 214, au murit 64; și așa mai departe de numărul bolnavilor, morților și vindecaților pe perioade în diferitele ținuturi ale Moldovei. La Iași dela 21 spre 22 Iunie s'au bolnăvit 276 inși și au decedat 110; s'au vindecat 75; au rămas 879 cu cei vechi. Țifra aceasta de aproape o mie bolnavi de holeră numai în orașul Iași, abia la începutul izbucnirii epidemiei, ne dă o idee de furia cu care ea a bântuit și de câte victime a făcut.

«Seara».

D. Teleor.

Dr. Stefan Tămășdan,
medic univ. specialist în dentură,
Arad, vis-à-vis cu casa comitatului, Palatul
Fischer Eliz, poarta II.
Începând cu 1 Sept. 1910.
Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

nea că: până vom avea asemenea învățători în școala confesională, jertfele aduse pentru susținerea lor nu sânt bani lăpădați. Adunarea generală le a votat ambilor recunoștință și mulțumită protocolară, iar inspectorul regesc, după cum ni s'a spus de cel în a căror cerc a petrecut, s'a depărtat foarte satisfăcut de prestațiunile învățătorilor noștri.

Concertul.

Seara la 8 și jumătate a fost anunțat concertul aranjat în cinstea dascălilor. Aceasta a fost adevărată și deamă de cinste. Comitetul aranjator și tinerimea debutantă s'au degajat cinstit de sarcinile primite. Un asemenea concert, cu un program nu numai bogat, dar și perfect compus și cu un succes atât de impozant, nu mi s'a dat să văd, decât la serbările expoziției din București. Toți debutanții, dar în deosebi învățătorul Atanasiu Lipovan din S-Nicolaiul mare cu puternica și frumoasa sa voce, Dr. Remus Chicin, ca un plăcut baritonist, D-na Sidonia Tăucean și d-șoara N. Oprean cu admirabilele lor glasuri, au cucert simpatia întregului public. Dl Romul Tăucean ca conducătorul corului având partea leului în splendidul succes a și fost felicitat de toți cei ce sânt pricepători în arta conducerii. După concert a urmat danțul, la care din cauza mulțimei, numai în rate se putea lua parte, cu toate acestea a durat până în zori de zi. Venitul s'a urcat peste 800 coroane.

Sedința III.

În ședința a treia, precum am văzut, s'au pertractat aproape numai afaceri administrative. La aceasta ședință, fiind public mai puțin, s'au înscis discuțiuni mai lungi, la cari au luat parte mai mulți învățători. Cu deosebire mi-a convenit discuțiunea înținsă în jurul scuzării absențelor, unde bătrânii mai devotați reprezentau rigoarea, iar mulțimea celor mai tineri s'a pus în apărarea colegilor absenți.

Ținu'a demnă a dascălilor, în tot decursul acestor dezbateri foarte interesante, n'a deviat nici un moment dela convenita demnitate parlamentară, ba mi s'a dat ocaziune să văd cum unul dintre cei mai puțin serioși, a trebuit să absteină dela cuvânt, văzând indignarea mulțimei, fără a arăta mânia pentru aceasta binemeritată îndrumare din partea colegilor.

Toate aceste denotă că învățătoimea noastră a făcut frumoase progrese și servește ca exemplu altor corporațiuni.

Din rapoartele dezbătute, am văzut, că reuniunea în conferințele ei de peste an se ocupă cu chestiuni de natură pedagogică: prelegeri practice, planuri de învățământ, prelegeri populare, înființarea de lige antialcoolice, cursuri pentru instruirea analfabeților, prin cari nu numai tinde ocaziuni de studiu și perfecționare membrilor săi, dar promovează cu pași grăbiți bunăstarea culturală și materială a poporului, pentru ce sânt demni de sprijinul și recunoștința noastră.

Din rapoartele de casă se vede, că averea reuniunii se urcă peste 6 mil de cor., iar biblioteca, care se va argenta considerabil și în anul acesta, numără peste 1000 de opuri. Afară de aceasta, reuniunea dispune de un organ de informațiuni, de care la alta reuniune de asemenea natură nu cunosc. Toate aceste mă îndeamnă să presupun, că Reuniunea învățătorilor din cele 7 protopopiate aradane, care și-au ținut adunarea generală în Nădtac, iar pe viitor a decis a o ține în capitala țării Budapesta, este cea mai înaintată reuniune învățătorescă dela noi, demnă de sprijinul și protecțiunea poporului român.

Bravii nădlăcani au și distins-o cu încrederea lor, nu numai primind-o și adăpostind-o în mijlocul lor cu multă însuflețire, dar, după cum m'am convins din o declarațiune prezidială, vre-o 9 înși s'au făcut membrii fondatori ai ei, iar aproape 20 ca membrii ajutători.

Ședința a treia s'a încheiat la ora 11, când președintele adresând o mulțumire membrilor pentru interesul dezvoltat în tot decursul dezbaterilor, reprezentantul V. Consistoriu pentru deosebita atențiune de care i-a învrednicit și bravelor nădlăcani pentru sprijin și primire: încheie a XX-a adunare generală, între ovațiile celor de față.

Cu dorul de a vă vedea visul împlinit, vă salut pe voi înaintemergătorii bunăstării neamului românesc.

*Unul dintre cei încântați,
sprijinitor al vostru.*

Conflict de graniță între România și Ungaria.

V. *)

Schimbându-se prin noua convențiune austro-română linia de frontieră, puterile contractante ca să garanteze și mai sigur beneficiul deplin și efectiv al proprietarilor dela bunurile lor căzute în această categorie mixtă, au transformat convențiunea în lege prin votul parlamentelor ambelor țări, ai căror suverani apoi au sancționat-o și promulgat-o ca să o facă obligatorie tuturor supușilor lor.

Este prea evident că procedura aceasta nu a fost creiată sui generis și nu e poartă dintr'un capriciu oarecare sau dintr'o deosebită considerațiune sau alte sentimente. Nu!

Ea a fost ordonată de dreptul gințior, care regulează raporturile dela stat la stat, dela suveran la suveran și dela egal la egal. Ea este dictată de marele respect pentru proprietate și individ, garantând astfel libertatea și siguranța omului și a bunurilor lui.

Aceste măsuri excepționale se aplică obligator și în general în toate cazurile analoage, chiar atunci când nu sânt prescrise într'un anume tratat, convențiune sau lege specială ca și în cazul când modificarea liniei de frontieră s'ar fi făcut în timp de războiu.

Dreptul gințior, din considerațiuni de înaltă umanitate, a ordonat asemenea dispoziții excepționale pentru proprietatea privată, fiindcă rațiunea de stat, care a dictat schimbarea liniei de frontieră, mai ales în timp de pace, nu putea merge până la exproprierea forțată și fără nici un titlu de drept, obținut prin filiera legală, nici la expatrierea unor cetățeni tot așa de buni patrioți ca înșiși membrii guvernelor contractante.

A trebuit deci să lase acestor indivizi timpul suficient ca să se gândească, să se prepare și să-și consulte sentimentele lor intime, până când să se decidă a renunța la bunurile lor, de eari il leagă o mulțime de amintiri, ca să le transmită unul corațional sau chiar statului, de care a fost lipită proprietatea prin schimbarea liniei de frontieră, mai ales din motive ale rațiunii de stat!

Iată de ce România, pentru respectul ce dă chiar acestei falnice convențiuni, lasă deplină libertate locuitorilor ungari din comuna Porcești de lângă Turnu-Roșu, ca să-și exercite drepturile lor de proprietari asupra munților Vârtoapele și Strâmbanu, căzuți dincoace de linia de frontieră

*) Vezi »Tribuna« Nr. 160, 174, 175, 178.

și lipiți de teritoriul României, lăsând absolut aceiași libertate și administrației din Sibiu a celor 7 scaune săsești din Ardeal asupra bunurilor sale, căzute în altă parte, tot dincoace de linia de frontieră și încorporate la teritoriul României.

Cu totul invers însă de modul leal de procedare din partea României, administrația din Sibiu a celor 7 scaune săsești din Ardeal, profitând de împrejurarea că munții în discuție, proprietatea supușilor români, prin faptul schimbării liniei de frontieră au fost deslipiți dela teritoriul României și lipiți de teritoriul monarhiei austro-ungare, n'a pregetat un moment de a-și însuși dreptul de proprietate asupra lor, bine înțeles cu concursul autorităților administrative ungare, pe cari n'a fost greu să le inducă în eroare.

Mal mult încă, numita administrație săsească din Sibiu a început de câțiva ani și exploatarea pădurilor secuiare de pe acești bogați munți, exploatare, pe care tot cu concursul autorităților ungarești, o activează cu o extraordinară energie.

Și acum întrebăm:

Nu costuie oare această procedare îndrăznească o nemaipomenită încălcare de teritoriu din partea administrației celor 7 scaune săsești, care fără nici o bază de drept, fie ea istorică sau translativă, și-a arogat dreptul de proprietară asupra a 23 munți românești numai în virtutea schimbării liniei de frontieră?

Dar este cu atât mai revoltătoare această încălcare, cu cât e știut că modificarea liniei de frontieră dintre România și Ardeal nu s'a făcut pe baza unei achizițiuni de războiu. Și apoi chiar așa dacă ar fi, proprietatea acestor munți ar fi căzut de drept în patrimoniul domeniului public al statului ungar și nici de cum în patrimoniul administrației celor 7 scaune săsești din Ardeal și atunci încă condiționat, anume numai dacă proprietatea ar fi fost personală a statului învins prin războiu.

Cum însă această proprietate n'a fost a statului învins, ci a fost privată, cum vom dovedi la timp cu documente, nici statul învingător, nici altcineva nu putea și nu poate să-și însușiască dreptul de proprietar asupra celor 23 munți din încântătorul lanț al Carpaților.

Acești munți au rămas deci exclusivă proprietate a vechilor proprietari și conform legii speciale, dreptul proprietății a rămas tot sub regimul care o guvernase înainte de modificarea liniei de frontieră și va continua să stea tot în această condițiune, fiind garantată de ambele puteri contractante până în momentul când se va transmite de către titularii în drept unui național austro-ungar sau chiar guvernul austro-ungar.

Prin urmare, este evident că schimbarea liniei de frontieră nu folosește absolut la nimic administrației din Sibiu a celor 7 scaune săsești, căci nu-i constituie nici un titlu de proprietară, ca să poată pretinde vre-un drept asupra acelor munți, după cum de altfel nu l-a folosit nici linia roșie trasă de harta statului major austriac.

I. Rusu-Abrudeanu.

Numai trebuie să vă comandați mobile din Budapesta pentru că dela **Székely și Réti**

se capătă garnitură întreagă din lemn masiv pentru aranjarea dormitoarelor și constă din: 2 dulapuri, 2 paturi, 2 dulapuri de noapte cu marmoră, 1 spălător cu marmoră și cu oglindă pentru suma de **360 coroane**.

Tot aceeași cu toalete în 3 părți 400 coroane.

Mare economisire în spese de transport, pentru că întreaga garnitură se expediază franco conform tabelului separat, în oricare parte a Ardealului. În provincie la dorință prezentăm în persoană bogata noastră colecție de mostre și servim cu prospecte și cu deseme. - Să fim atenți la firmă.

Cronica pedagogică.

— 1 Septembrie 1910 *) —

Iată-ne ajunși în sfârșit și în fața acestui fatal dat — cum își închipuiau unii —, cari au făcut atâta zarvă în țară, față de care atâția tremurau și tremură încă, și din cauza căruia atâția — mai ales dintre învățătorii noștri mai slabi de înger — au stat să-și piardă firea cu totul.

Câte-va zile ne mai despart numai de 1 Septembrie 1910 **) datul de care contele Apponyi și-a condiționat intrarea în viață a fiului său fără de vreme, cu care credea să schimbe cu totul fața Ungariei.

Despre această lege s-a scris mult și s'a discutat mult, de cătră competenți și ne competenți așa că dacă toate temerile ce le aveau — și le au încă și azi mulți — s'ar fi realizat și numai în parte, ar trebui într'adevăr să credem că vom ajunge vremea ca școlile românești să nu mai existe și nici noi — ca Români — să nu mai existăm.

Nici dracul însă nu e tocmai așa de negru cum și-l închipuie unii, și nici legea lui Apponyi nu ne-a pus pe noi bine și — nu ne va pune nici odăia.

Apponyi a căzut dela putere, legea lui va rămâne însă, dar a'fel interpretată, nu așa cum poate el ar fi voit-o. Și cei cari au crezut, că cu o singură încercare ne vor putea răpi ceea-ce avem noi mai scump, limba, au început deja să se convingă, că nu e tocmai așa de ușor ca cu una cu două să schimbi întreg felul de a fi și a vorbi al unui popor, de calibrul nostru cu un trecut istoric mai bogat decât al altor popoare. Cea mai bună dovadă a un articol apărut săptămânile trecute în șovinistul „Brassó Lapok”, în care mai mulți inspectori regești școlari se plâng, că nici acum nu se observă vreun progres de dai Doamne în ce privește însușirea limbii maghiare din partea românilor, cari sânt cu mult mai conservatori decât cum se credea.

Această sinceră, și pentru ei dureroasă mărturisire, e pentru noi o bună satisfacție, mai cu seamă când nu noi ne temem că legea adusă va duce cu sine temelile solide pe cari noi ca popor stăm de atâtea veacuri, ci tocmai ei sânt aceia cari vin și spun că și asta e înzadar; dar dacă s'ar afla un cap mai isteț decât al lui Apponyi, care să vină cu o propunere mai dădătoare la scop.

S'au observat totuși și până acum pentru noi unele urmări rele ale acestei legi, — mai cu seamă prin părțile unde sânt inspectori școlari mai puțin prevăzători și cu mai puțină judecată, cum e d. e. cel din Făgăraș, vestitul Szabó Elemér, — că în schimb s'au putut observa și urmări bune pentru noi.

Mulți se vor mira, cum de îndrăznesc să afirm așa ceva. Și totuși e adevărat!

Cei ce sânt în curent cu starea învățătorilor noștri înainte cu câți-va decenii, ca și înainte de asta numai cu câți-va ani, ușor pot întrevedea partea bună a acestei legi pentru noi.

Nu e adică tocmai mult de atunci, când învățătorul nostru — unit ca și neunit — era plătit mai rău decât un servitor dela judecătorie s'au decât un simplu boacier și supraveghiat de cătră forurile competente în măsură cu mult mai mică decât un jandarm din zilele noastre, când e vorba ca un Român să fie ales deputat dietal. Și nu e tocmai așa de mult de atunci, când dascălul nostru începea prelegerile înainte cu două-trei săptămâni de Crăciun, sau chiar după Botezul Domnului, pentruca pe la începutul lui Aprilie să dea gata un an școlar. Dacă ar fi fost însă numai asta! Dar și în aceste 3—4 luni de zile, într'o zi învățătorul nu ținea prelegeri pentru că nu avea cu ce să facă foc în școală, a doua zi trebuia să meargă cu popa în vre-un sat învecinat la un maslu sau o îngropăciune; a treia zi te miri ce-l împiedica iarăși și nu putea să țină prelegeri, și așa mai departe câte o săptămână două. Iar când da în primăvară, școlarii — dobă de carte — erau duși de învățător sau pe câmp, sau erau puși să îndeplinească cine știe ce lucru la casa dlui învățător.

*) Publicăm acest articol fără să găsim întru toate întemeiat optimismul autorului.

**) Sototind începerea anului școlar după calendarul nostru.

Dacă ar fi fost însă numai atât! Dar, când învățătorul voia să țină prelegeri — nu avea cu cine, căci copiii nu cercetau școala, ci, mai bine rămăneau acasă, pe vatra caldă, s'au îngrijat de frații mai mici, s'au desfăceau cucuruz, etc. Ba în multe comune, ani de-a rândul, nu s'a pomenit de dascăl. Se știe doar, că și în ziua de azi, anul școlar 1909/1910 sânt comune românești, față de cari inspectori confesionali arată atâtea interese, încât câte 2—3 ani nu le trimit învățător, iar poporenii — buni bucurători că nu trebuie să mai plătească și pentru școală — nu cer învățător.

Aceste rele: *salarizarea slabă a învățătorului, desinteresul acestuia față de chemarea și misiunea sa, cercetarea neregulată a școlii din partea elevilor, ca o urmare a indolenței poporului nostru față de școală și lipsa unui progres oarecare*, aceste rele mari, mult și bine ar fi mai dăunuit dacă n'ar fi venit tocmai legea lui Apponyi, care să le saneze, tăind tot ce e rău și — cu scopul nu tocmai binevoitor nouă — supunând școlile unei supravegheri cu mult mai riguroase decât cea de până acum.

Iată partea cea bună, pentru noi, a legii lui Apponyi!

Dascălii noștri și dacă nu sânt salariați acum bolerește, salariul lor cel puțin s'a ridicat, aproape s'a duplicat, așa că dascălul tot își poate îndruga mai ușor necazurile lui. Totodată faptul acesta închide gura multor *neglijenți*, cari sbătându-se ca peștele pe uscat, strigau cât îl lua gura: »Cum vrei să faci progres, dacă n'am cu ce trăi?! Prătiți-mă cum se cade și atunci voi lucra și eu înzedit mai mult!«

Am spus mai înainte, că nici salariul actual al învățătorilor nu e prea mare, dar cel puțin s'au puat convinge mulți, că munca cea mai grea, munca e a învăța pe altul, nu e disconsiderată, și, cu timpul se va face și mai mult.

Al doilea rău sanăt de legea școlară e, că de acum încolo, în legătură cu îmbunătățirea salariului și pe lângă supravegherea riguroasă din toate părțile, *dascălul va fi silit să-și facă datoria*, va fi silit să muncească; iar cel ce nu va voi, sau nu va putea, va trebui să facă loc altuia care va satisface, așa că vom avea numai dascăli cari să fie conștienți de chemarea lor, în prima linie însă vom avea în multe părți foște tinere, dornice de muncă și astfel se va putea observa nu peste mult un rapid progres în ale învățământului, micșorându-se văzând cu ochii numărul analfabeților, atât de mare la noi.

Al treilea rău sanăt e *indolența poporului față de școală*. La sat ca și la oraș adecă, când spunea oamenii noștri să-și dea copiii la școală și să se îngrijească ca să cerceteze regulat prelegerile, cel puțin 50% își răspundeau cu cuvintele destul de cunoscute la noi: »Lasă că nu vreau să-l fac domn așa mare!« sau: »Dar ce folos și de atâtea carte?!«, iar alții — mai meșteri de cap — se temeau ca nu cumva copiii să se strice la minte din pricina învățaturii și o mai trăgăneau cu școala, până când copilul împlinea 8—10 ani.

Și cu toate că legea pentru cercetarea regulată a școlii o avem din 1868, deși apoi mulți învățători — mai cu seamă în deceniul din urmă — ar fi voit cu toată inima să pună o stavilă indolenței oamenilor noștri față de școală, prin faptul că ar fi făcut contra lor arătare că nu și trimit copiii la școală, în cele mai multe locuri, lucrul acesta rămânea ca mai înainte. Pentru că dascălul se temea ca oamenii să nu-i facă zile amare dacă va face arătare contra lor, sau, de cele mai multe ori, nu volau să se strice cu oamenii pentru o nimica toată, bazându-se pe punctul lor de vedere: »Dacă vrea să scoată om din el, trimeată-l la școală, dacă nu, cu atât mai bine pentru mine, un prost mai puțin! — Pentru o absență două să mi aprind paie în cap?«

Acum însă s'a schimbat foala! Legea e cu mult mai riguroasă în privința aceasta! Elevii sânt siliți să cerceteze regulat școala; dascălii sânt siliți să-și facă conștientos datoria, așa că acum într'adevăr se va putea observa un progres oarecare și la noi, în ce privește ridicarea poporului din întunec.

Acestea ar fi părțile bune ale noiei legi școlare care intră în vigoare peste câteva zile, și cu aceasta în legătură și altele, problematice încă, cum e de pildă bunăstarea materială, la care, în multe cazuri poate ajunge omul numai prin muncă

cinstită și mai rațională decât a poporului nostru, ș. a.

Cât privește partea rea a acestei legi — se poate ajuta mult și aici. Se știe doar, că »apa trece, pietrele rămân«, numai cât dascălii sânt în prima linie chemați și aici, ca să-și ajute și lor înși-le și nouă poporului român căci multe sânt căile și ascunse potecile, cari duc la drumul cel mare.

Iată dar, că și aici se adeverește proverbul nostru, că: »In tot răul e și un bine!«

Din arhidieceză.

L. Dimuș.

Societatea „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blaj.

— Raport final. — Anul școl. 1909—10. —

I. Partea generală.

Sfârșitul unui an școlastic totdeauna pune capăt activității din acei ani al societății noastre și dă loc unei noi activități în frunte cu un nou comitet. De aceia cuvine-se să ne oprim puțin ca și drumarul la răspântii și să privim înapoi, să chibzulem bine semnele peste cari am trecut și greutățile ce am izbutit să le învingem, și astfel conștii de tot ce am putut să facem, să ne dăm seama chiar și înaintea lumii mari românești.

Ne-am încheiat într'un grup frumos, având în frunte sieguri ce l'a ridicat unul dintre cei mai îndrăzneți luptători pentru drepturile bisericii și neamului nostru românesc: *Inocențiu M. Clain*, și ne-am pus de ținută: Idelle lui mari, cari trebuie și pe noi să ne frământeze; vorbele curajoase ce și noi trebuie să le spunem și jertfele vrednice de lupta ce avem și noi să purtăm, fie cât de grele împrejurările, cari mai ales astăzi promit să ne apese umerii.

Dela aceasta ținută fără să ne abatem, ci încontinuu urmărind-o, am cercat să cunoaștem cât mai întins vremile în cari trăim și să ne oțelim armele pentru izoanda ce avem să o ajungem.

Am cetit și noi, în timpul liber ce avem, reviste și ziare și cărți bune românești și străine, iar chestii de interes pentru Societate încă s'au discutat.

1. Activitatea literară.

Îndată la începutul anului școlastic, în 23 Noiembrie 1909, cu ocaziunea Sinodului dela Blaj, Societatea după vechea datină bună a pregătit o serată-muzicală, care hotărât e o desmințire categorică a vechilor tânguiri, că noi nu am avea simț pentru lucruri mari și pentru avânturi nobile. Și noi vom avea simț și puteri și vom fi capabili de avânturi, iar dacă ici-colo vom avea și câte o rană, aceia nu înseamnă numai decât moartea. Tocmai rana e chezașia vieții. Căci boala în trup mort nu s'a mai pomenit.

În clipe mari totuși, ne vom ști încălzi și arăta vrednici și noi de tradiția ai cărei continuatori sântem în școlile mari ale Blajului.

Succesul seratei literare-muzicale din 23 Noiembrie trecut e cunoscut obștii românești.

Dizertația cetită cu acel prilej despre »Rolul preoțimei în lupta culturală« este un punct luminos în activitatea acestui an.

Scrisoarea de Eminescu a fost declamată cu succes, formând un punct de forță al seratei. Ploaia de aplauze a fost o răsplătă meritată și o dovadă de succesul deplin al dialogului din program.

Iar partea muzicală a fost la înălțimea cuvenită. *Constantin Brancoveanu*, compoziția maestrului nostru Iacob Mureșanu, ne-a reamintit acelea vremuri vechi, când era așa de grea lupta pentru limbă și lege, și cari acum mai ales trebuie să

ne deie tãria lui Constantin Brancoveanu, care voiește mai bine sã moarã, decãt sã-și lase legea lui creștineascã.

În ce privește produsele strict literare a acestui an, constatãm o Îmbucurãtoare înaintare față de anii trecuți. S'au înaintat cu totul 12 lucrãri dintre cari au fost primite și s'au cetit în ședințele literare: 9. Una dintre acestea ca cea mai bunã a fost și premiãtã.

Acestea lucrãri au fost — adevãrat — în mare parte traduceri — douã mai mult sau mai puțin originale, dar și acestea sãnt un progres vãdit față de : 4, cãte s'au cetit în anul trecut.

Tot o primãvarã, care fãgãduiește este și Împrejurarea, cã în anul acesta concursurile pentru premii, n'au rãmas hãrtii nebãgate în seamã în locul lor din pãrete, ca în alți ani. Cã nu s'au primit lucrãri vrednice de premiu este iarãși o accidentã, care nu trebuie sã ne punã pe gânduri. Este Îmbucurãtor faptul, cã cunoscând îndolența veche, iatã totuși oamenii se intereseazã și se nãzuiesc. Viitorul desigur va aduce mai bine. E greu întâiu sã faci cãte va urma într'o pãdure neumbritã, ca mai apoi peste puținã vreme sã te alegi cu o cãrare bãtutã.

Cele trei ședințe literare din anul acesta sãnt totuși Îndestulãtoare.

În ce privește declamãrile încã s'a arãtat mult interes. Alegerea autorilor a fost cuminte și potrivitã. Coșbuc va fi gusat totdeauna pentru cãnatãtea și vigoarea versurilor sale, izvorite din firea noastrã ardelenescã.

Un alt punct luminos în activitatea literarã a Societãții noastre este și reeditarea broșurei »Vatra familiarã« în formã premeritã, Îndreptatã. Înscrierea acestui fapt zace mai ales în Împrejurarea, cã este aceasta cãrticicã un produs literar meritã publicului mare. Primirea care i-s'a fãcut anul trecut modestului nostru început e o dovadã, cã de fapt Societatea a fãcut bun serviciu cauzei romãnești.

Atãta cu privire la activitatea literarã a Societãții.

2. Activitatea administrativã.

Ce se ține de partea administrativã, în cursul acestui an școlastic s'au ținut trei ședințe administrative ordinare, în cari pe lângã propunerile ce se credeau de trebuință s'a raportat totdeauna și despre starea bibliotecii, cassei și a arhivei Societãții.

Ședințe administrative extraordinare s'au ținut de cãte ori a cerut trebuința. În acestea încã s'au tractat toate afacerile cari aveau sã priveascã bunul mers al Societãții.

Ședințe constitutive s'au ținut în 5 Mai 1909 pentru alegerea comitetului pe anul 1909-10, iar în 14 Oct. 1909 pentru completarea acelui și comitet.

3. Doliul societãții.

Nu putem sã trecem mai departe, fãrã sã ne aducem aminte și sã ne închinãm memoriei celui mai vrednic membru onorar, ce a avut vreo datã Societatea noastrã, a lui Augustin Bunea. Vestea morții lui ni-a sosit, când eram mai plini de nãdejdi pentru Înaintarea noastrã. Ne-a lovit adãnc și multã vreme nici nu ne puteam da seamã, cã el sã fie mort. Lacrãmi am vãrsat și rugãciuni ferbinți am Înlãțat pentru el, cãci ni-a fost sfãtuitor Înjelept și pãrinte adevãrat. Nu vom putea uita nicicãnd vorbele dulci

și Înrãdãvãr romãnești, ce ne-a adresat de douã ori în vreme cãt a fost în mijlocul nostru.

Cu acela ocaziune Societatea a tipãrit și un anunț funebreal, pe sicriu a depus o cununã de flori naturale, cu inscripția: »Nefrãntului luptãtor — Soc. Inoc. M. Clain«; iar în numele Societãții, la groapã clericul A. Lupeanu a spus și un cuvãnt de adio.

Tot în anul acesta Societatea noastrã a mai pierdut și un alt membru onorar, pe venerabilul preot și profesor pensionat Ioan Gherman, la Îmormãntarea cãruiã Însã, fiind în vacanța de varã, Societatea oficios n'a putut participa.

Veșnicã sã fie amintirea lor.

(Stãrșitul va urma).

INFORMAȚIUNI.

A R A D, 5 Septembrie n. 1910.

— Oaspeți distinși în Sibiu. Din Sibiu ni-se scrie: Sãmbãta trecutã doamna Maria General Poenariu, dama de onoare a Maiestãții Sale Reginei Elisabeta cu soțul dãnsei, dl General Poenariu, dl și dna Filittis și încã alte douã dame dela Curtea romãnã din Sinaia, au sosit în Sibiu, ca sã vadã și sã facã o vizitã doamnei Emilia Dr. Rațiu și fiicei sale, d-șoara Felicia. Cu această ocaziune Maiestatea Sa Regina a trimis doamnei Dr. Rațiu, prin doamna Poenariu, fotografia Sa cu urmãtoarea dedicație: »Iubirea inimelor este lanțul, care mã ține pe pãmânt«. Aceastã clasicã dedicație aratã iubirea, ce Maiestatea Sa are pentru doamna Dr. Rațiu.

La 5 ore dupã amiazã distinșii oaspeți, Însotiți de doamna Rațiu și fiicele sale, d-na Emilia Dr. Rusu și d-șoara Felicia, au fãcut o vizitã I. P. S. S. Mitropolitului Ioan Meșianu, la care au fost de față și Episcopii Ignatie Pap și Dr. Miron Cristea. Dupã vizitã, conduși de P. S. Sa Episcopul Caransebeșului, Miron Cristea, susnumiții oaspeți au cercetat catedrala, de care au rãmas încãntați. Duminecã dimineața au plecat cu automobilul, Împodobit de flori, spre Sinaia.

— Donațiune. Doamna Caliope Șandru, vãduvã soție de senator orãșenesc din Sighișoara de prezent cu locuința în Graz, a dãruit 20 coroane — fondului elevilor școlii civile de fete a Asociațiunii din Sibiu, în loc de anunțul logodnei fiicei, Domnișoara Elena Șandru cu domnul Dr. Ion Borcia, profesori la școala Asociațiunii. Sincere felicitãri și mulțãmită. Direcțiunea școlii.

— Din Lipova ni-se scrie: Comitetul parochial romãn gr. ort. din Lipova, la propunerea președintelui sãu dl Dr. Alexandru Marta, unanim a votat pentru nãpãstuiții din Caraș-Severin suma de 100 adicã: Unasutã coroane, din casa bisericeii.

În Lipova pãnã acum a avut școala romãneascã trei Învãțãtori; Începând cu anul școlar un post de Învãțãtor s'a casat, în urma pensionãrii unuia dintre cei 3 Înv.

Un membru din comitet.

— Dr. Adalbert Cozmuța, medicul romãn care a deschis, mai ales în interesul bolnavilor Romãni cari merg din provincie în Budapesta, un stabiliment, a publicat în numãrul ultim al ziarului »Alkotmány« un articol despre »Holerã și serviciul nostru sanitar«. Printre Înduri mai mult, gãsım o justã criticã a administrației care lasã multe cercuri fãrã medici, dar și a îndolenței publicului față de chestiile igienice. Am dori, în viitor, ca Romãni cari scriu în gazetele ungurești (de altfel cãt mai rar, și numai dupãce colaboreazã și la zãrele noastre), sã Întrețese cãt mai mult exemple din Înuturile locuite de Romãni, fãcând astfel publicul unguresc cu puțință sã vadã pãcatele sistemului de guvernare de azi, sã vãrșite contra noastrã.

— Necrolog. Alexandru Bozintan de Marinkás, de Bozonta și Bozinta, arhidiacon on., asesor consistorial, profesor emerit și paroh gr. cath. în Nãdlac a repausat la 4 Septembrie n., în vîrstã de 68 ani. Îmormãntarea lui va avea loc la 6 Septembrie n., în cimitirul gr. cat. din Nãdlac.

Odihneascã în pace!

— Congresul Internațional socialist. Copenhaga, 3 Septembrie. — În ședința de ieri la congresul Internațional socialist delegatul austriac Ellenbogen a stãruit pentru o moțiune prin care se invitã partidele socialiste din Întreaga Europã sã Întrebunțeze toate mijloacele disponibile spre a pune un capãt acelor reacționare ale țarismului mai cu seamã în Persia și Armenia.

În ceiace privește situația din Turcia, această moțiune protesteazã în contra politicii statelor europene față de guvernul otoman și în contra politicii reacționare a cabinetului turc care poate fi Înlãturațã numai printr'o adãncã reformã democraticã a Constituției și în statele balcanice printr'o Înjelegere pașnicã Între Suveranii și popoarele din această peninsulã.

În fine, în ceiace privește situația din Finlanda și din Rusia, această moțiune exprimã Încrederea și admirația partidului socialist muncitorilor finlandezi pentru energia și stãrșința lor și invitã partidele socialiste și democratice prin toate cãlle în contra nelegiuirilor țarismului.

Oratorul a terminat în mijlocul aplauzelor auzitorului veștejind autocrația ruseascã și atacãnd persoana țarului.

Copenhaga, 20 August. — Congresul Internațional socialist a adoptat în unanimitate cele 8 moțiuni propuse în ședința de ieri.

Moțiunea privitoare la Finlanda a fost salutãtã cu entuziasm.

Delegatul socialist francez Ledebour a supus congresului o rezoluție privitoare la arbitraj și la dezarmare.

— Scaldã de mare. Din Abazzia ni-se scrie; Împresiunea plãcutã ce mi-a fãcut anul trecut bãile de mare, m'a Îndemnat ca și în vara aceasta sã mã recreiez cãteva sãptãmãni la scãzile aflãtoare pe teritoriul renumitului »Quarnero« (Abazzia Lovrana Clvenica) la care aparține și micul nostru port de mare Fiume.

Abazzia e cunoscutã pretutindeni ca loc de curã pentru iarnã; avãnd clima domoalã și fiind scutitã de bora, din cauzã, cã se aflã la poalele »Monte Maggiore« tot așa e și Lovrana, care tot sub Monte Maggiore se aflã la o depãrtare de o jum. orã de Abazzia.

Fãcând o paralelã Între Abazzia și Lovrana — e mai preferabilã cea din urmã, cãci omul suferind de nervositate etc., are necesitate de liniște, pe

Cea mai nouã prãvălie de vestminte și mai bogatã în Tîmșioara-Fabric Kincs Arthur & Comp. unde poate cineva ca sã se provadã cu vestmintele cele mai bune și ieftine din stofe moderne. Rog Onor. public cu toatã Încrederea a mã cerceta și a se convinge. Deosebit atrag atențiunea pãrinților cari își aduc copii la școalã. Serviciu prompt și conștiințios. Prețuri fixe. Telefon Nr. 1053. Cu deosebitã stimã: Kincs Arthur & Comp.

care numai aici o poate afla, având toată comoditatea recerută.

Plecând cu vaporul din portul Fiume și atingând coastele Croației trecem prin renumitul »canal de Mal Tempo» și după o călătorie de 1 și jum. oră ajungem în Cirvenica, cel mai bun loc de scaldă.

În ce privește »Cirvenica» fiind expusă la bora, în timpul iernii nu e cercetată de public, căci are climă rece. În schimb însă cu pozițiunea ei admirabilă; vara însă ne oferă cea mai bună recreație, având o scaldă admirabilă din cauză, că se află în fața soarelui și în largul mării, poți merge distanță de mai mulți metri pe un nisip catifelat — plecând în celelalte 2 locuri deja la țarmure marea e adâncă și stâncoasă. În anii din urmă publicul din Ungaria preferă cu deosebire această scăldătoare din punctul de vedere mai sus amintit — fiind și tratul mai puțin costisitor. Pentru informațiuni despre toate cele necesare, ne stă la dispoziție, bravul comerciant român F. A. Degan din Fiume, care și mie mi-a dat toate înviațiunile necesare. Venind mai de aproape în discuție cu dl Degan și întrebându-l cum îi merge afacerea, dânsul mi-a răspuns, că luptă cu greutate foarte mari, căci nu prea e sprijinit din partea inteligenței noastre. În adevăr pe cât ne este de mare bucuria, că avem o firmă românească în Fiume — pe atât de mare trebuie să fie și bunăvoința de a o sprijini din toate puterile. M'am convins prin probe și epistole de mulțumire, că dânsul e mai mult sprijinit din partea străinilor.

Ce ne ar costa pe noi să-l recomandăm între cunoscuți? căci cu tipărirea reclamelor a spus mare capital. Un nobil scop urmărește dânsul și cu mărcile culturale ale asociațiunii, alăturând pe fieșecare factură câte una. Chiar membrii Asociațiunii ar fi bine ca cu ocazia adunărilor — să facă propagandă prin ce și venitele Asociațiunii s'ar înmulți. Oare femeia română să nu își știe și ea chemarea? Atrag deci atențiunea publicului nostru, că despre toate informațiunile necesare asupra băilor sus numite, precum și favorurile ce le pot obține să se adreseze uniciei firme românești, F. A. Degan, Fiume (posta fiók 163). Cirvenica, 30X 910. Popa Ștefan din Bănat.

— Statuia lui Cuza Vodă. Din Iași ni-se scrie: Lucrările din piață, din fața administrației financiare, unde s'a decis a fi așezată statuia lui Cuza-Vodă, sânt aproape terminate. Peste 4—5 zile se va așeza soclul statuii. După cât se observă însă, faptul acesta produce agitație printre studenți și cetățeni întrucât se cere ca statuia lui Cuza-Vodă să fie așezată în piața Unirii.

Studentimea universitară din Iași în special a decis a duce o aprigă campanie pentru ca statuia să fie așezată în piața Unirii.

Centrul studențesc Iași a trimis o adresă către dl prof. A. D. Xenopol istoricul domnirii lui Vodă Cuza, rugându-l să interviev în această privință.

Prin această adresă se arată între altele că prin punerea statuii în altă piață decât cea a Unirii, se caută a se despărți personalitatea lui Cuza-Vodă de actul Unirii.

O identică adresă s'a trimis și domnului N. Iorga.

Studentii au decis să numească un comitet de acțiune și să înceapă o vie campanie ținând întruniri publice spre a opri așezarea statuii în piața din fața administrației financiare.

— Cununie. Dșoara Veronica Nossă din Trestia își anunță cununia cu dl Ioan Petringel, absolvent de teologie, ce a avut loc la 4 Septembrie n., în biserica gr. cat. din Trestia.

— Dșoara Lucreția Mureșianu din Iași își anunță cununia cu dl Dr. Gheorghe Bârlea din Berbești.

— Dșoara Hortensia Muntean din Henig își anunță cununia cu dl Gheorghe Oancea, absolvent de teologie din Dumitra, ce va avea loc la 18 Septembrie n. în biserica gr. cat. din Henig.

Felicitările noastre.

x Seminar de drept în Cluj strada Petöfi No. 18 (dela 1 Octombrie în Ferencz József-ut

No. 6.) Pregătește pentru examene fundamentale și de stat. Imprumută însemnările noul pregătite. La cerere se trimit prospecte gratuit.

x Atragem atențiunea asupra anunțului Kincs Arthur & Comp. cea mai ieftină prăvălie de vestimente în Timișoara-Fabric.

? : Dentist român în Arad. : ?
VIRGIL MUNTEAN
 :: Szabadság-tér No. 3. ::

Cronica socială și artistică.

Concert în Agriș. Curatoratul bisericii gr. cat. române din Agriș, invită la concertul ce va avea loc la 18 Septembrie n., cu prilejul sfințirii bisericii române gr. cat. din loc. Inceputul la orele 7 1/2 seara. După concert danț.

ECONOMIE.

Prețurile de vânzare și cumpărare din Budapesta

Budapesta, 4 Septembrie 1910.

Prețul cerealelor după 100 Hgr. a fost următorul:

Ora nouă	
De Tiro	20 K. 10
Din comitatul Albe	20 » —
De Festa	20 » 40
Budăpănesc	20 » 60
De Bacica	20 » 70
Secară de calitate I.	14 » 30
Orzul de natraj, calitate I.	12 » 75
Ovăz de calitate I.	14 » 95
Gucuruz	11 » 35

La „Librăria Tribunei“

se pot procura următoarele manuale

Dr. Petru Barbu. Catehism IV carte de religie	—40
» » » Simple istorioare religioase morale	—30
» » » Istorioare biblice	—30
» » » » bisericești	—30
» » » » (1910)	—30
Nicolae Crășmariu. Prelegeri metodice din istorioare biblice. Preparațiuni la întreaga materie de învățământ prescrite pentru clasele II III și IV ale școlilor primare, 74 lecțiuni cu harta istorică a Palestinei.	3—
» » Istorioare biblice, cl. III și IV.	—40
» » Istorioare bisericești pentru clasa V și VI.	—40
Catehism	—40
Din istoria biblică pentru școle elementare.	—24
Din liturgica bisericii ortodoxe române (Cu două ilustr.)	—70
Abc-dar carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții.	—40
A doua carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții.	—40
A treia carte de cetire de Iosif Moldovan și consoții.	—60
A patra carte de de cetire de Iosif Moldovan și consoții.	—60
Carte de cetire pentru clasele 5-6 de Iosif Moldovan și consoții.	1.—
Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 1-3.	—50
Limba maghiară de Iuliu Groșorean și Iosif Moldovan pentru clasele 4-6.	—50
Gramatica română de Iuliu Groșorean Ed. II	—40

Scrierile dlui Iuliu Vuia

Abc-dar ilustrat scris pe baza metodei cuvintelor normale Ediția VI. (1910) . . . —40

Abc-dar scris pe baza metodei sunetelor vii.	—40
Instrucțiunea metodică a metodei sunetelor vii	—80
Carte de cetire pentru clasa II Ed. III.	—36
» » » » clasele III și IV.	—60
» » » » » V și VI.	—60
Curs practic de limba rom. pentru cl. 3,4,5, și 6	—60
Curs practic de limba maghiară pentru cl. 1, 2, 3, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához) ed. VIII.	—50
Curs practic de limba maghiară pentru cl. 4, 5, 6, (Gyakorlati tanmenet a magyar beszéd tanításához.)	—50
Elemente de geografie și constituție.	—60
Curs practic de aritmetică pentru clasele 2, 3, și 4 Ed. IV.	—60
Curs practic de aritmetică și geometrie pentru cl. V și VI.	—36
Curs practic de istoria Ungariei.	—40
» » » istoria naturală.	—60
» » » fizică și chimie.	—50
» « « economie.	—56
Carte de învățătură pentru ultimii ani ai școlii primare și pentru cursurile de repetițiune economice.	150
Curs practic de istoria literaturii române de Ioif Stanca.	—40
Exerciții intuitive române maghiare de Ioan Vancu	—50
Geografia Ungarie pentru școlile populare de Iosif Stanca.	—30
Manual de gimnastică de Ioan Prodan.	—60
Rugăciunile școlare, cântări bisericești.	—50
(Toate au obținut aprobarea ministerială).	

Tot la librăria Tribunei să mai pot comanda revizii de scris și desemn pentru școli și cancelarii. Caeie pentru caligrafie română, germană, dictando și comput à 2, 4, 5 10 și 20 fl. bucata. Caiete pentru desemn cu și fără puncte. Cerneală Anthracen, Writing-Ink, Princess-Ink, Király și Salon. 1 sticlă à —12, —20, —40 —60 1.— și 1-80. Tuș. Gumii arabicum. Condeie. Călimare Tampoane. Ceruze de peatră. (stile) Notițe de buzunar. Creioane. Gumii de șters. Tăblițe. Albume pentru cărți poștale. Albumuri pentru poezii și memorie. Bureți pentru tăblițe și mari și pentru tabiă. Ceară roșie. Compasuri (Zircăle). Glazure Penale de lemn pentru păstrat ceruze, în formă de cutii.

BIBLIOGRAFII.

Dr. Onisifor Ghibu: Ziaristica bisericească la Români. Studiu istoric . . .	2.—
» Limba nouilor cărți bisericești	1.—
» Der moderne Wraquismus oder der Zwelsprachigkeit in der Volksschule . . .	2.—
» O călătorie prin Alsacia Lorena. Țara și școlle ei . . .	—75

Amicul Tinerimei. A apărut Nr. 10 din revista Amicul Tinerimei, pe care o recomandăm părinților și elevilor școlilor medii. Redacția București str. Romana Nr. 12. Abonamentul anual cor. 5.

Poșta Redacției.

»Orăvicianul«. Ești întunecat nene, de dai în gropi.

Budapesta. »Băieții« au sfcilit-o din nou rău de tot. Articolul »Triumful lui Vlaicu« adevărat că a apărut și în »Seara« din București, dar a apărut în aceiași zi în care a apărut și în »Tribuna«. Am avut tot dreptul să indicăm »dela corespondentul nostru special«, fiindcă ni-a fost trimis dela un redactor al ziarului bucureștean...

»Șeful« ride în pumni, publicul cetitor în hohote de felul cum redactează »băieții« gazeta — cu articole refuzate de »Tribuna«.

Redactor responsabil: Iuliu Giurgiu.
 »Tribuna« institut tipografic, Nichin și cons.

„CRISANA“
Institut de credit și economii în Brad.

CONCURS.

»CRISANA«, institut de credit și de economii din Brad, publică concurs pentru ocuparea unui post de **practicant** la filiala sa din Hălmagiu (Nagyhalmagy).

Salar K 840 anual și tantiema statutară, circa 160 Cor.

Dela recurenți să cere să fi absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate. Cei cari în afară de limba română, posed și limba maghiară și germană, vor fi preferiți. Totasemenea și cei cu praxă.

Cererile provăzute cu atestatele în original sau copie legalizată au să se înainteze până cel mult în **14 Septembrie a. c.**

Postul va trebui ocupat imediat după alegere.

Brad, 12 August n. 1910.

Direcțiunea.

Aviz.

Se dau împrumut pentru serate sociale **costume naționale femeiești** — porturi din com. Hunedoarei și al Ciucului (Csik) **pentru 10 cor.** (zece).

Orăștie (Szászváros).

Victoria Dr. Erdélyi.

»POPORUL«

Inst. de credit și econ., soc pe acții. Lugos

CONCURS.

»Poporul« institut de credit și economii, societate pe acții în Lugos prin aceasta publică **Concurs** pentru ocuparea:

a) unui post de **funcționar** cu salariu anual începător de 1400 coroane și

b) unui post de **practicant** cu salariu anual începător de 800, coroane în rate lunare anticipative.

Absolvenții al școlii comerciale superioare, cari au praxă de bancă și posed pre lângă limba română și limbile maghiară și germană vor fi preferiți.

Ofertele provăzute cu atestate în original sau legalizate sunt de adresat Direcțiunii până în **20 Septembrie a. c.** iar posturile de ocupat în **1 Octombrie a. c.**

Lugos la 31 August 1910.

Direcțiunea.

RUHARD KRAMER

arhitect diplomat

BISTRITA—BESZTERCZE.

Planuri și preliminar de cheltuieli, la dorință se trimit gratuit și porto franco.

Gaut un commis

care să fie în perfect cât în șpețerei și în schnitvaren se știe limba română și maghiară, totodată să recere să fie sincer și onest. Doritorii sunt a se adresa la **Ioan Cărăbaș, Vermeș, (cott. Krassó-Szörény).**

Ilustrate

dela balul costumat din Arad, (și grupuri) buc. 20 fil.

Palatul Tribunei buc. 10 fil.

Vederi din Arad, buc. 6 fil. colorate, buc. 10 fil.

Artiștii noștri, bucata 16 fil.

Familia Regală și Prințiară Română, buc. 20 fil.

Dame frumoase, băieți și fetițe colorate, buc. 6, 8, 10, 20 fil.

Tărani, ciobani și țărance din România, buc. 16 fileri.

Costume naționale românești, bucata 8 fileri.

Peisaguri, pasteluri, b. 10, 12 f.

Comandele sunt a se adresa la **Librăria Tribunei, Arad.**

Anunț.

Pe dealul Lipovei se află *de vânzare cu condițiuni favorabile, vila așa numită a lui »Matei«*, de un jugher și mai bine catastral, plantată cu vițe americane, oltoite cu soiuri alese. — Reflectanții, cari doresc a o cumpăra se pot adresa proprietarului viiei **Ioan Plavosin**, paroh în Mehala, (Temesvár-Ferenczváros), carele va comunica numai decât condițiunile de vânzare.

Dózsa János măiestru -
cojocar în
Nagyvárad, Zöldfa-passage Nr. 9.

Se recomandă ca măiestru perfect în ra prepararea tuturor articilor aparținătoare acestei branșe precum:



gulere preparative, gulere boa, manșoane (muff) în executare modernă și după cel mai elegant gust.

Blane și tocuri de picioare, etc

Reparaturile se execută prompt.

Cărți de școală

pentru anul 1910-11,

deasemenea

recvizite școlastice,

se pot cumpăra pe lângă prețuri moderate dela librarul:

Vértes József,

Temesvár-Fabric, (városi uj palota).

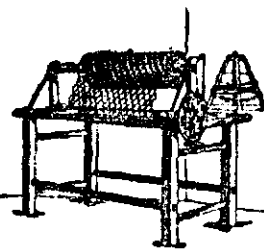
Credit pe ipotecă, pe cambiu și pentru oficianți mijlocește

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 376.



Cele mai excelente instrumente pentru săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuiesc anteprenori; domeniile, comunele, singuraticii: singuri pot face săparea cu instrumentele mele.

— Primlucrător mijlocesc. —

Recomand și mașini pentru împletitul de sirmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco. Premiat la 6 expoziții.

Atrag atenția onoratului public asupra atelierului meu de **spălătorie și colorare chimică** existent de peste

50 de ani

cea mai veche în ramul acesta. Serviciu ireproșabil. — Prețuri conv.

FEICHTINGER J.

Kolozsvár

Str. Paris 5.

Telefon 2.

Abonați și răspândiți în toate părțile țării

TRIBUNA

unicul ziar politic național român ce apare dimineața.

Cărți de școală

se pot căpata

la Librăria Tribunei

precum și tot-felul de
cărți literare.

Cereți catalogul de curând apărut, gratuit!



Asudarea mânilor!
Asudarea picioarelor!
Asudarea subțioarelor!

Încetează în decurs de o oră dacă folosim:

„SUDORAN”-ul

a lui MOLNÁR.

Copiile epistolelor de recunoștință sunt autentice de notarul public

Stim. dle farmacist! Medicamentul »SUDORAN« comandat de la Dia, vă mărturisesc, e bun și mi-a folosit. Primii mulțămite mele. Cu stimă. Cont. S. P.

On. d. Molnár János, farmacie la »Duhul sfânt« Szombathely. Nu pot întreprinde ca să nu vă fie cunoscut, că medicamentul d-tale »SUDORAN« contra asudării picioarelor și subțioarelor are efect surprinzător și e nevătămător și cu conștiința liniștită îl recomand oricui. Cu stimă Sz. M. căp. inetr., R.

St. Dle! Din »SUDORAN«, leac contra asudării picioarelor, mânelor și subsuori am procurat încă pentru 3 persoane, și întrebându-l despre rezultat, l-au lădat foarte. Cu stimă A. S. învățator, Gy.

St. Dle apothecar Molnár! Răspunzând la cartea d-tale, am cea mai mare recunoștință pentru »SUDORANUL« d-tale. Pentru că și eu am suferit în mare măsură de asudarea picioarelor și după două massage mi-a trecut de tot. Am mântuit și alții mulți cu produsul d-tale și te rog să-mi mai trimiți 2 sticlute — și acestea pentru alții. Am rămas cu stimă O. K. ospătar S.

St. Dle apothecar! Am primit »SUDORANUL« comandat, contra asudării de picioare, mâni și subsuori. Credemă, că cine-l folosește după receta prescrisă, îl alină de neputință. Cu stimă F. E. coafăr, F.

Așa zisul »SUDORANUL« contra asudării de picioare, mâni subsuori, pregătit de d-voastră, are un efect atât de excelent și sigur, că cu cea mai bună conștiință îl pot recomanda nu numai celor din patrie ci și străinătății, întrucât »SUDORANUL« întrece mult toate fabricatele străine, de cari m'am folosit până acum. Îți datorez mulțumită, că m'am scăpat de boala neplăcută, Salut R. A. învățator A.

Se poate comanda la pregătitorul:

Molnár János, apothecar în Szombathely.

Prețul unui flacon 1 cor. 30 fl.

dacă se trimite suma înainte, porto-franco.

Numai »SUDORAN« prov. cu marcă să se primească.

Să nu se ia nime

după reclamele sgomotoase și înainte de ce și-ar cumpăra ghetele de trebuință să cerceteze magazinul de

Încălțăminte

pentru bărbați femei și copii

Asociației pantofarilor din Arad

(Czipészek term. szövetkezete)

Szabadság-tér No. 14, unde

să găsească ghete lucrate de maeștri și calfele din localitate pe lângă prețurile cele mai ieftine.



Anunțuri

primește administrația »Tribunei«, pe lângă prețurile cele mai moderate.



Cea mai ieftină sursă pentru cumpărat

săpunuri

pentru gospodărie, săpunuri de toaletă, parfumuri, și orice articole pentru spălat.

Luminări

de stearină și ceară pentru biserici; e fabrica de săpun a lui

Lorencz Károly,
Arad, Str. Forray p. Nádasdy.

Hoffmann Sándor Arad, palatul teatrului.

== Au sosit toate noutățile de toamnă: ==

Materii admirabile în cele mai noue culori.

POSTAVURI
pentru talii.

DELINURI.

ȘALURI.

ROCHII de desupt.

CIORAPI

mai iefteni ca ori-unde

CONFEȚIUNI

pentru femei și fete.

ALBITURI.

PANZE.

BRODERII.

DANTELE.

ȘINOARE etc. etc.

TRUSOURI.

ADJUSTĂRI

(DECORAȚII)

pentru haine.

Rog să binevoiti a privi

vitrinele mele.

Báró Kemény József. Fabrică de mașini „HUNGARIA” societate comandită Déva.

Pregătește și ține în depozit:

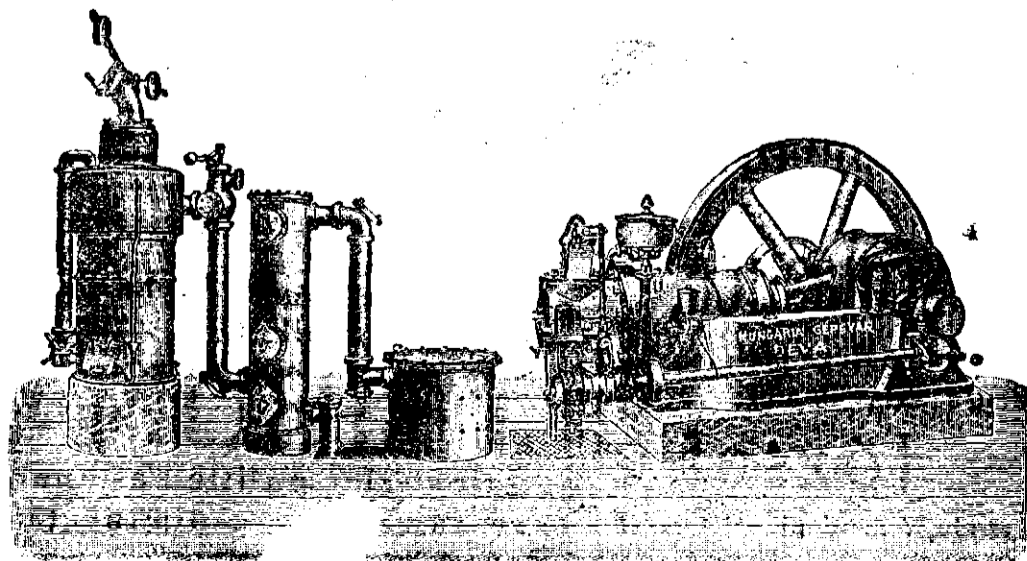
Tot-felul de mașini economice.

Garnituri de motoare cu benzin și ulei pentru trator, în toată mărimea. Tot-felul de motoare stabile și mașini cu aburi de 1 cal putere și până la 500.

Plănuirea de stabilimente pentru lumină electrică și pentru putere transpunătoare, instalarea castelelor și economiilor cu lumină electrică. Plănuirea și construirea de mori pentru urluit, măcinat și cherestrăe. Apeducte și fântâni.

Recomandă fabrica sa aranjată modern cu deosebire pentru repararea a tot-felul de mașini economice și a altor mașini și automobile. — Specialități: instalarea de camere răcoritoare, stabilimente pentru fabricarea de ghiață, lăptării și fabrică de cașuri și repararea canelilor.

Stațiuni de automobile.

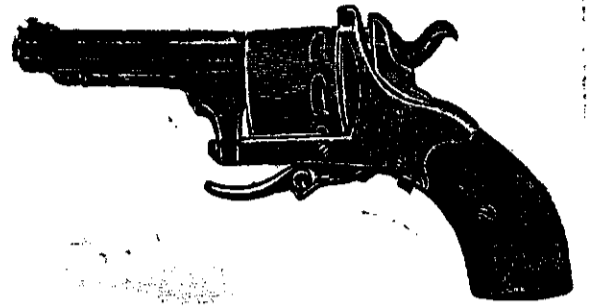


Frații Burza

Nr. telefonului 804.

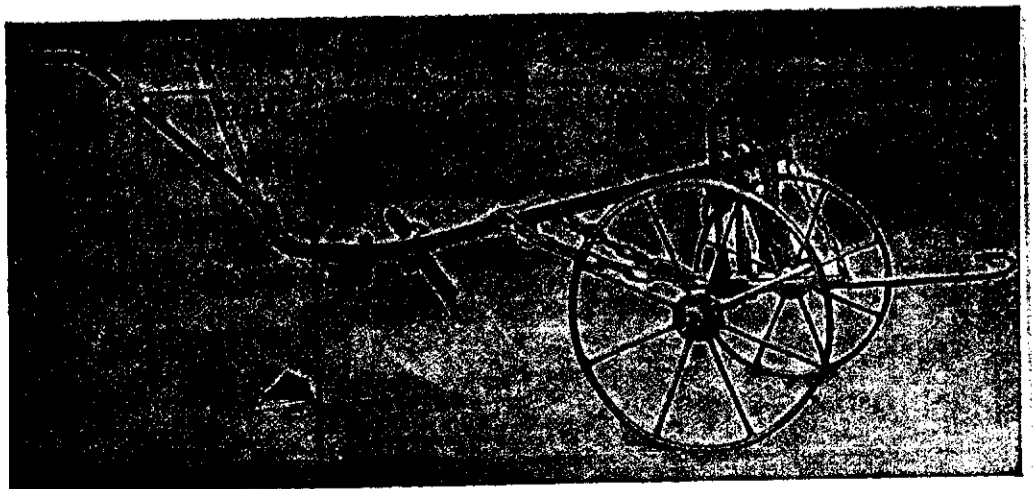
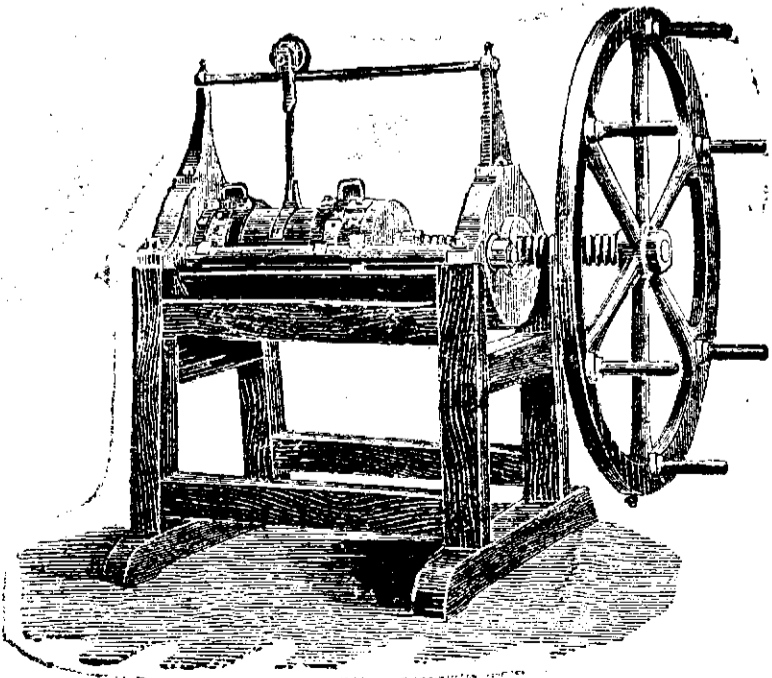
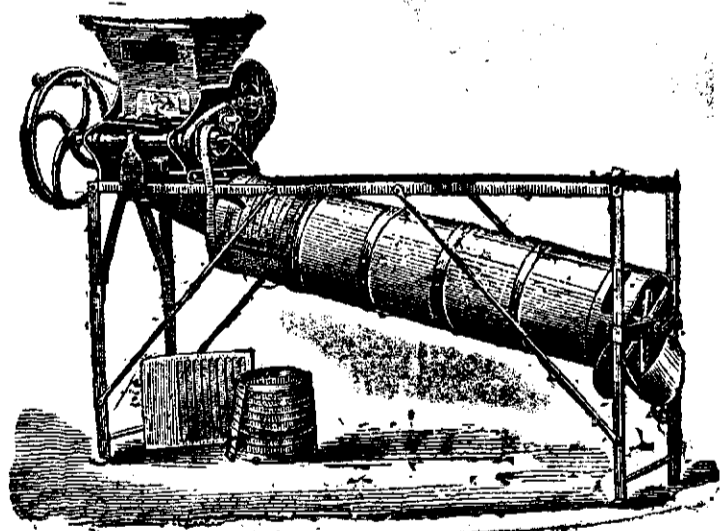
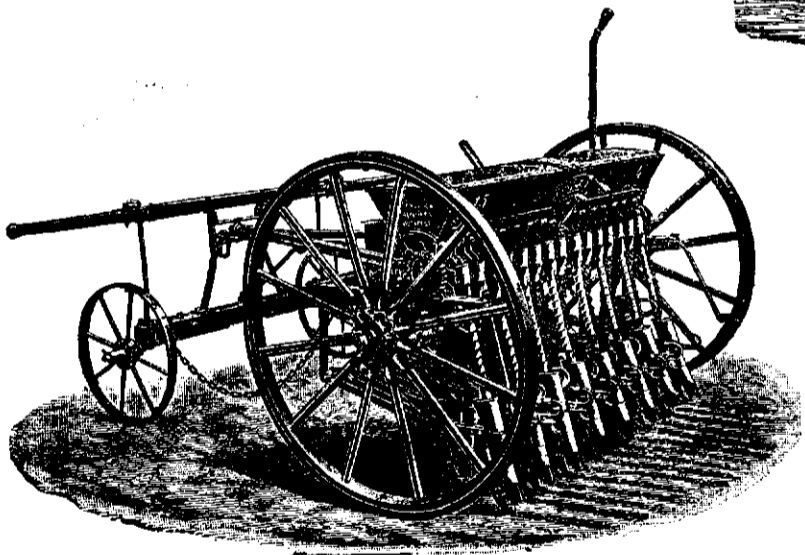
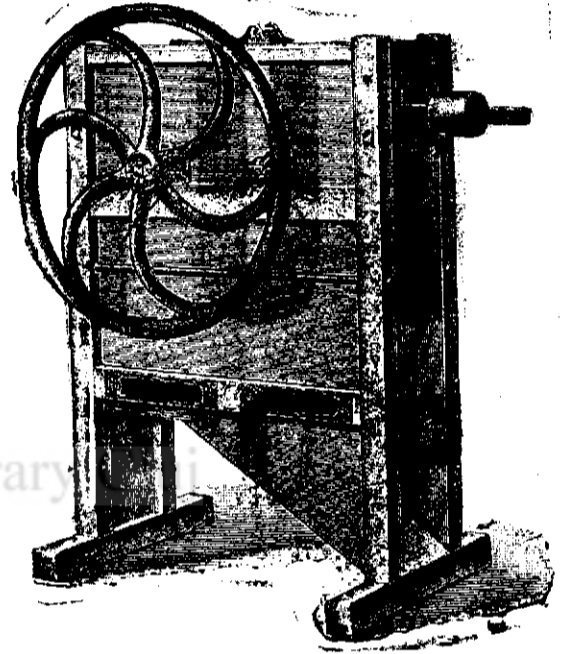
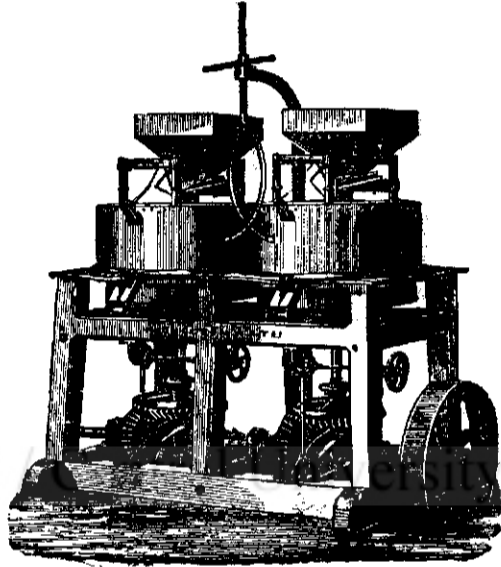
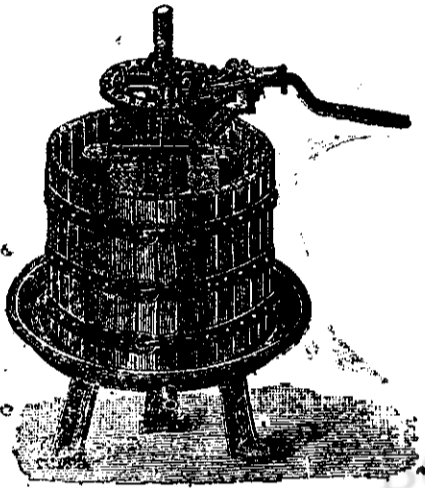
Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér 1.



Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și totfelul de **mașini agricole** cu prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate. Catalog trimitem gratuit.

Agentura generală a fabricii de mașini Nicholson din Budapesta pentru garnituri de treerat și orice mașini agronomice.



Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre.

== Mare asortiment de osii Steier și originale Winter. ==

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale

GERSTENBREIN TAMÁS ÉS TARSA sculptor și mălestra pietar.

Atelierul central al fabricii. **Kolozsvár, Dézsma-u. 21.**

Magazin de pietrii monumentale, fabricate proprii din: marmoră, labrador, granit, sienit etc. Kolozsvár, Ferencz József-út 25.

Cancelarie Centrală:

Nagyszeben, Fleischer-gasse 17.

Filiale: Déva, Nagyvárad.



AURITOR!

GYÖRÝ JÁNOS,

auritor de saloane și biserici

Oradea-mare — Nagyvárad, Rákoczi-ut nr. 7.

Primește spre executare, conform planului, aurire și reparare, iconostase, altare, s. mormânt, acoperiș de turnuri, aranjamente bisericești apoi pregătirea tuturor lucrărilor de bransa aceasta precum și repararea și vopsirea de nou a monumentelor.

La doriață pregătesc prospect; pentru vederea lucrărilor — în provincă merg pe spesele mele proprii.

Lucrările mai însemnate ce am executat până acum: Casa nouă a orașului Oradea-mare, palatul episcopesc greco-catolic, biserica »Fraților noui« din Olasz, palatul episcopesc rom.-cat.; biserica cat. gr.-or.

MOBILE BUNE

cu prețuri favorabile

se găsesc în fabrica de mobile a lui

Reisz Miksa

Békéscsaba.

în

Nagyvárad

Sas-utca Nr. 7.

LIMONATA KRISTÁLY



se poate purta în buzunar,
e cea mai lefină și cea mai bună limonată.

Limonată contractată în praf. Se poate foarte comod purta în buzunar. O porție 6 fileri. O cutie pentru turiști cu 12 porții 80 fileri. - Face bune servicii în excursii la sporturi și militari la exerciții. Se găsește în orice prăvălie de delicatose și coloniale. Discompusă cu orice apă dă o limonată ireproșabilă. — O pregătește — — — fabrica de limonată Kristály a lui — — —

KERTÉSZ ERNŐ

farmacist în SZABADKA, 103 Tr.